

ΣΤΕ 2138/2018 [ΝΟΜΙΜΗ ΑΕΠΟ ΑΙΟΛΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΕΝΤΟΣ ΣΠΠ]

Περίληψη

- Με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι δεν εξετάσθηκαν πρόσφορες εναλλακτικές λύσεις για τη χωροθέτηση του επίδικου έργου. Όμως, η Μ.Π.Ε. εξέτασε εναλλακτικές λύσεις εγκατάστασης του Α/Π και όπως γίνεται δεκτό στη Μ.Π.Ε η λειτουργία του Α/Π δεν αναμένεται να προκαλέσει αρνητικές επιπτώσεις στην άγρια ορνιθοπανίδα. Επομένως, αβασίμως προβάλλονται αιτιάσεις σχετικώς με τη μη συνεκτίμηση του παράγοντα αυτού κατά τη διερεύνηση της ύπαρξης άλλων θέσεων εγκατάστασης του σταθμού. Κατόπιν αυτών, ο σχετικός λόγος είναι απορριπτέος.

Προβάλλεται ότι η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε) και η Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (Ε.Ο.Α) του επίδικου έργου είναι ελλιπείς, διότι α) δεν αναφέρουν την πραγματική κατάσταση της ορνιθοπανίδας στην περιοχή του έργου, τους κινδύνους που την απειλούν και τα ιδιαίτερα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά της ΣΠΠ και των τριών γειτονικών ΖΕΠ, β) αναφέρουν ανακριβώς ότι, με βάση τα δεδομένα της δορυφορικής τηλεμετρίας της πρότασης του αιτούντος ιδρύματος, η περιοχή του έργου δεν εντοπίζεται σε περιοχή αποκλεισμού της πρότασης της πρότασης του αιτούντος, ενώ, βάσει της σύνθεσης των δεδομένων της δορυφορικής τηλεμετρίας, η περιοχή ανήκει σε ζώνη υψηλής συχνότητας της παρουσίας του μαυρόγυπα και, κατά συνέπεια, εντάσσεται σε Ζώνη Αποκλεισμού, γ) αποσιωπούν το κρίσιμο συμπέρασμα των μελετών του αιτούντος Ιδρύματος ότι τα περιστατικά συγκρούσεων αρπακτικών σε Α/Γ στη Θράκη οδηγούν στην αύξηση της θνησιμότητας απειλούμενων ειδών που διατηρούν μικρούς, αλλά σημαντικούς πληθυσμούς στην περιοχή.

Η αποσπασματική, εξάλλου, έρευνα των σωρευτικών επιπτώσεων, σε ακτίνα 2 χλμ., συνιστά παράβαση του άρθρου 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι πληρώθηκε η υποχρέωση δέουσας εκτίμησης των επιπτώσεων του έργου στο περιβάλλον.

Ωστόσο, λόγω των ανωτέρω επιστημονικών παραδοχών της Ε.Ο.Α., αλλά και των σχετικών παρατηρήσεων περί κινδύνων πρόσκρουσης, που διατυπώθηκαν κατά τη διαδικασία διαβούλευσης από το Φορέα Διαχείρισης του Δάσους της Δαδιάς και το αιτούν, η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ επιβάλλει ειδικά και συγκεκριμένα μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων του έργου, τα οποία μπορούν, κατά κοινή πείρα, να αποτρέψουν τον κίνδυνο πρόσκρουσης των αρπακτικών στις Α/Γ και θανάτωσης ή σοβαρού τραυματισμού τους, που έχουν παρατηρηθεί σε άλλα Α/Π της ευρύτερης περιοχής, τα οποία δεν ήταν σημασμένα με το σύστημα ειδοποίησης των πτηνών προς

αποφυγή συγκρούσεων και παύσης περιστροφής των Α/Γ. Κατόπιν τούτου, αβασίμως προβάλλεται, ως πλημμέλεια της ΑΕΠΟ, ότι το αδειοδοτηθέν Α/Π αποτελεί απειλή για τη διατήρηση προστατευόμενων ειδών και το δίκτυο των περιοχών Natura για την ορνιθοπανίδα της Θράκης, ενώ, κατά τα λοιπά, απαραδέκτως αμφισβητείται η ουσιαστική εκτίμηση της Διοίκησης ως προς την καταλληλότητα, επάρκεια, ακρίβεια ή δυνατότητα υλοποίησης των τεθέντων περιβαλλοντικών όρων και μέτρων.

Προβάλλεται ότι η Μ.Π.Ε. και η Ε.Ο.Α. του επίδικου έργου είναι πλημμελείς, διότι δεν προβαίνουν στη δέουσα εκτίμηση των δυσμενέστατων σωρευτικών επιπτώσεων από τη συγκέντρωση περισσότερων αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) στην αυτή περιοχή.

Ωστόσο, ενόψει του περιεχομένου τους, η Μ.Π.Ε. και η Ε.Ο.Α έχουν λάβει υπόψη κριτήρια της επιστήμης της ορνιθολογίας και έχουν επαρκώς εξετάσει τις επιπτώσεις του έργου, σε συνδυασμό με τα ήδη λειτουργούντα ή αδειοδοτηθέντα Α/Π, σε επίπεδο τόσο περιοχής έρευνας πεδίου, όσο και περιοχής μελέτης.

Ως εκ τούτου, οι λόγοι περί μη δέουσας εκτίμησης των σωρευτικών επιπτώσεων είναι απορριπτέοι στο σύνολό τους ως αβάσιμοι, αλλά και ως अपαράδεκτοι, στο μέτρο που αμφισβητούν την ορθότητα της - στηριζόμενης στη Μ.Π.Ε. και την Ε.Ο.Α - σχετικής τεχνικής κρίσης της Διοίκησης. Τέλος, η ενδεχόμενη ενεργειακή επιβάρυνση των πτηνών δεν αποδεικνύεται ότι εξομοιούται με “σημαντική διατάραξη” στα προστατευόμενα είδη, σε κάθε δε περίπτωση, ο επίμαχος ΑΣΠΗΕ αποτελείται από 4 Α/Γ, με αποτέλεσμα την ελάχιστη συνεισφορά του στην όποια τέτοια επιβάρυνση.

Προβάλλεται ότι η περίοδος παρατήρησης και καταγραφής των προστατευόμενων ειδών ορνιθοπανίδας διήρκεσε μόλις 14 ημέρες και ότι η ανεπάρκεια αυτή επηρεάζει την επιστημονική αρτιότητα και αξιοπιστία της μελέτης.

Ωστόσο, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι δεν απαιτείτο εκτενέστερη περίοδος παρατήρησης. Το αυτό, άλλωστε, διαπιστώνει και η Διεύθυνση Προστασίας Βιοποικιλότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, αναφερόμενη στις καταγραφές πεδίου του γειτονικού Α/Π, “που καλύπτουν συνολικά και εκτεταμένα και τις 4 εποχές του χρόνου”.

Προβάλλεται ότι, ενώ στο προοίμιο της ΑΕΠΟ πρέπει να αναφέρονται οι γνωμοδοτήσεις φορέων και πολιτών, η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ δεν αναφέρει, ούτε συνεκτιμά κατά περιεχόμενο τις ενστάσεις του αιτούντος, που βασίζονται στην αναθεωρημένη πρότασή του για την ορθή χωροθέτηση αιολικών πάρκων στη Θράκη και σε επιστημονικά δεδομένα, καταγραφές και επιτόπια παρατήρηση. Μόνο όμως η παράλειψη της τυπικής μνείας των ενστάσεων του αιτούντος στο προοίμιο της ΑΕΠΟ δεν επάγεται ακυρότητα της τελευταίας διότι, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 5 της

αυτής ΚΥΑ 48963/5.10.2012, που επικαλείται το αιτούν, επιτρέπονται “αποκλίσεις από τη δομή και το περιεχόμενο του Παραρτήματος Α”. Άλλωστε, αβασίμως προβάλλεται ότι η Διοίκηση δεν συνεκτίμησε τις ενστάσεις του αιτούντος, διότι, αφενός στη Μ.Π.Ε., η οποία ελήφθη υπόψη για την έκδοση της ΑΕΠΟ, αναφέρονται τα αποτελέσματα των ερευνών του αιτούντος για την ορνιθοπανίδα στη Θράκη και η πρότασή του για την πρόβλεψη ζωνών αποκλεισμού Α.Π.Ε. και, αφετέρου στο προοίμιο της ΑΕΠΟ αναφέρεται αναλυτικώς η αιτιολογία της αρνητικής γνωμοδότησης του Φορέα Διαχείρισης του Δάσους της Δαδιάς, η οποία συμπίπτει με τις θέσεις του αιτούντος.

Πρόεδρος: *Ι. Ματζουράνης*
Εισηγητής: *Μ. Σωτηροπούλου*

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση ζητείται η ακύρωση: α) της απόφασης 1491/25.4.2016 του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας - Θράκης, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι κατασκευής και λειτουργίας του έργου “Αιολικό Πάρκο Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας” της εταιρείας “Ε.Μ. Ε.Π.Ε.Π.Υ. Σ. Ε. Τ.”, και β) της σιωπηρής απόρριψης της από 24.6.2016 προσφυγής του αιτούντος κατά της ως άνω πράξης ενώπιον του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Όπως ορίζεται στο Κεφάλαιο Α της πρώτης προσβαλλόμενης πράξης, το επίδικο Αιολικό Πάρκο (Α/Π) χωροθετείται στη θέση “Προφήτης Ηλίας”, εντός των ορίων της τοπικής κοινότητας Αισύμης [Δήμου Αλεξανδρούπολης] της Περιφερειακής Ενότητας Έβρου, κατατάσσεται στην περιβαλλοντική κατηγορία Α2, αποτελείται από τέσσερις ανεμογεννήτριες, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 12,8 MW, εκάστη των οποίων έχει μεταλλικό πυλώνα ύψους 92,5 μ. και πτερωτή διαμέτρου 113 μ., και η διασύνδεσή του “θα γίνεται στο λειτουργούντα υποσταθμό ανύψωσης γειτονικού αιολικού πάρκου” [υποσταθμό “ΑΙΣΥΜΗ”, στη θέση “Μαγούλα Καζάκου - Διπλόν”]. Τα δε συνοδά έργα του εν λόγω Α/Π περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη συντήρηση υφισταμένου οδικού δικτύου, σε μήκος 480,62 μ., και τη διάνοιξη νέας εσωτερικής οδοποιίας, σε μήκος 199,67 μ.

3. Επειδή, παρέμβαση έχει ασκήσει η εταιρεία «Ε. Μ.Ε.Π.Ε. Π.Υ. Σ. Ε. Τ.», η οποία προβλέπεται στην πρώτη προσβαλλόμενη πράξη ως φορέας υλοποίησης του έργου. Όμως, η ως άνω εταιρεία δεν είναι πλέον δικαιούχος της άδειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας του Α/Π, διότι, με την απόφαση 718/3.8.2017 της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (Ρ.Α.Ε.), αυτή μεταβιβάσθηκε στην εταιρεία «Α. Λ.». Κατόπιν τούτου,

η εταιρεία Ε. στερείται εννόμου συμφέροντος να ασκήσει παρέμβαση, ούτε αρκεί για να της προσδώσει άμεσο και προσωπικό έννομο συμφέρον το γεγονός ότι αυτή είναι μοναδική μέτοχος της εταιρείας "Α. Ε. Λ.", η οποία, με τη σειρά της, αποτελεί τη μόνη μέτοχο της δικαιούχου εταιρείας «Α. Λ.». Υπό τα δεδομένα αυτά, η παρέμβαση της εταιρείας Ε. πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη. Αντιθέτως, με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς παρεμβαίνει υπέρ του κύρους των προσβαλλόμενων πράξεων η εταιρεία «Α. Λ.», προς την οποία έχει πλέον μεταβιβασθεί η άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

4. Επειδή, το αιτούν κοινωφελές ίδρυμα, το οποίο, κατά το διάταγμα σύστασής του [π.δ. της 11.1.1994 (ΦΕΚ Β΄ 22), όπως τροποποιήθηκε με το π.δ. της 5.6.2001 (ΦΕΚ Β΄ 790)], έχει ως σκοπό τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την εξασφάλιση της αειφορικής διαχείρισης των οικοσυστημάτων, με έννομο συμφέρον ασκεί την κρινόμενη αίτηση, ισχυριζόμενο ότι από την λειτουργία του επίδικου αιολικού πάρκου θα προκληθεί βλάβη στα προστατευόμενα είδη ορνιθοπανίδας που διαβιούν στην περιοχή (ΣΤΕ 3633/2015 Ολομ. κ.ά.).

5. Επειδή, η προβλεπόμενη στο άρθρο 19α του ν. 4014/2011 (Α΄ 209) ανάρτηση στον ειδικό δικτυακό τόπο του Υπουργείου Περιβάλλοντος της πρώτης προσβαλλόμενης απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (ΑΕΠΟ) έγινε στις 26.5.2016 και η εμπροθέσμως ασκηθείσα, στις 24.6.2016 (δηλαδή την 29η ημέρα από την ανάρτηση αυτή), ειδική διοικητική προσφυγή ενώπιον του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας [άρθρ. 1 παρ. 2 του ν. 2503/1997 (Α΄ 107) και 8 του ν. 3200/1955 (Α΄ 97)] διέκοψε επί 60 ημέρες, σύμφωνα με το άρθρο 46 παρ. 2 του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8), την προθεσμία για την άσκηση της αιτήσεως ακυρώσεως. Κατά συνέπεια, λόγω της παρεμβολής των δικαστικών διακοπών (1.7 - 15.9), κατά τη διάρκεια των οποίων αναστέλλεται η προθεσμία για την άσκηση της αιτήσεως ακυρώσεως (βλ. άρθρο 11 του Κανονιστικού Διατάγματος της 26.6/10.7.1944, Α΄ 139 «Περί Κώδικος των νόμων περί δικών του Δημοσίου», όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 του ν. 3514/2006, Α΄ 266, και άρθρο 22 παρ. 4 του ν. 1868/1989, Α΄ 230), η προθεσμία για την άσκηση ακυρώσεως κατά της απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων [ΑΕΠΟ] και της σιωπηρής απόρριψης της κατ' αυτής προσφυγής άρχισε στις 16.9.2016 και η κρινόμενη αίτηση ασκήθηκε εμπροθέσμως στις 11.11.2016. Ενόψει των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθούν οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί της παρέμβασης.

6. Επειδή, με την απόφαση 49828/12.11.2008 της Επιτροπής Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον Τομέα του Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Αειφόρου Ανάπτυξης (Β΄ 2464) εγκρίθηκαν το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (εφεξής ΕΠΧΣ/ΑΠΕ) και η σχετικώς εκπονηθείσα στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Στο δεύτερο κεφάλαιο της ανωτέρω απόφασης (άρθρα 4 - 11) θεσπίζονται οι κατευθύνσεις και τα κριτήρια χωροθέτησης των αιολικών εγκαταστάσεων, οι οποίες εκμεταλλεύονται την αιολική

ενέργεια για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Ειδικότερα, στο άρθρο 5 προβλέπεται ότι για τη χωροθέτηση των αιολικών εγκαταστάσεων ο εθνικός χώρος, με βάση το εν δυνάμει εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό του και τα ιδιαίτερα χωροταξικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του, διακρίνεται σε τέσσερις κατηγορίες, μεταξύ των οποίων είναι η ηπειρωτική χώρα, συμπεριλαμβανομένης της Εύβοιας (παρ. 1), η δε ηπειρωτική χώρα διακρίνεται περαιτέρω σε Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (Π.Α.Π.), σε περιοχές δηλαδή που διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα για την εγκατάσταση αιολικών σταθμών και ταυτόχρονα προσφέρονται για την επίτευξη των χωροταξικών στόχων και στις οποίες, επομένως, εκτιμάται ότι υπάρχει η μέγιστη δυνατότητα χωροθέτησης αιολικών εγκαταστάσεων, και σε Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (Π.Α.Κ.), σε περιοχές δηλαδή που διαθέτουν ικανοποιητικό εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό (άρθρο 5 παρ. 2). Σύμφωνα με το παράρτημα Ι του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, στην περιοχή Π.Α.Π. 1 (περιοχή Νομών Έβρου και Ροδόπης, το αιολικό δυναμικό της οποίας προσδιορίζεται σε 538 τυπικές ανεμογεννήτριες - ενδεικτικά 1076 MWe), περιλαμβάνονται οι Δήμοι του Ν. Έβρου Φερών, Τραϊανούπολης, Αλεξανδρούπολης, Σουφλίου και Τυχερού, ενώ, σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙΙ, η φέρουσα ικανότητα της εν λόγω περιοχής προσδιορίζεται σε 480 τυπικές ανεμογεννήτριες (ενδεικτικά 960 MWe). Περαιτέρω, με το άρθρο 6 παρ. 3 της ανωτέρω απόφασης ορίσθηκε ότι “Επιτρέπεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) της ορνιθοπανίδας της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ ύστερα από τη σύνταξη ειδικής ορνιθολογικής μελέτης και σύμφωνα με τις ειδικότερες προϋποθέσεις και περιορισμούς που θα καθορίζονται στην οικεία πράξη έγκρισης περιβαλλοντικών όρων”. Η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε στη συνέχεια με το άρθρο δέκατο τρίτο του ν. 4296/2014 (Α΄ 214) ως εξής: “Επιτρέπεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) της ορνιθοπανίδας και των Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά (Σ.Π.Π.) της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ ύστερα από την απαιτούμενη κατά το άρθρο 10 του ν. 4014/2011 Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (ΕΟΑ) και βάσει των σχετικών διατάξεων της υπουργικής απόφασης οικ. 170225/2014 (Β΄ 135) ... για τα έργα των κατηγοριών Α΄ ... του ν. 4014/2011, αντίστοιχα. Οι ειδικότερες προϋποθέσεις και περιορισμοί για την υλοποίηση των ανωτέρω αιολικών εγκαταστάσεων καθορίζονται στην οικεία απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για τα έργα κατηγορίας Α΄ του ν. 4014/2011 ...”. Με την απόφαση 1422/2013 του Ε΄ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας υπό επταμελή σύνθεση, που εκδόθηκε επί αιτήσεως ακυρώσεως του σωματίου “Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία” κατά του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, το Δικαστήριο, αφού έλαβε υπόψη το συμπέρασμα της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ως προς τις επιπτώσεις των ρυθμίσεων του ειδικού πλαισίου για την χωροθέτηση αιολικών πάρκων στην ορνιθοπανίδα, και δέχθηκε ότι κατά νόμον δεν αποκλείεται εκ των προτέρων η εγκατάσταση αιολικών εγκαταστάσεων εντός ή πλησίον περιοχών του δικτύου Natura 2000 και Ζ.Ε.Π., έκρινε ότι η ρύθμιση της προπαρατεθείσης παρ. 3 του άρθρου 6 του ειδικού πλαισίου είναι σύμφωνη προς τις οδηγίες 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ, κατά το μέρος που προβλέπει ότι, για τη

χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός των Ζ.Ε.Π. της ορνιθοπανίδας, επιβάλλεται η σύνταξη ειδικής ορνιθολογικής μελέτης, επιπροσθέτως της προβλεπομένης από τη νομοθεσία περί εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων μελέτης, κατά τη διαδικασία της οποίας μπορεί να επιβληθούν και πρόσθετοι περιορισμοί ή να κριθεί μη επιτρεπτή η χωροθέτηση, ενόψει της φύσεως των εγκαταστάσεων και των χαρακτηριστικών της περιοχής.

7. Επειδή, σύμφωνα με τον ν. 3468/2006 (Α΄ 129), για την εγκατάσταση και λειτουργία σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Α.Π.Ε.) απαιτείται, μεταξύ άλλων, άδεια παραγωγής, η οποία εκδίδεται από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (Ρ.Α.Ε., άρθρο 3, όπως ισχύει μετά το ν. 3851/2010, Α΄ 85), έγκριση περιβαλλοντικών όρων, κατόπιν υποβολής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (άρθρο 8 παράγρ. 3, περ. β΄, και 6, όπως το άρθρο 8 αντικαταστάθηκε με το ν. 3851/2010), άδεια εγκατάστασης (άρθρα 7 και 8 παράγρ. 1 και 2) και άδεια λειτουργίας (άρθρο 8 παρ. 11). Με τον προαναφερθέντα ν. 3851/2010 τροποποιήθηκαν επίσης οι διατάξεις του ν. 1650/1986 (Α΄ 160), που αφορούν την έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Ειδικότερα, με την παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 3851/2010 προστέθηκε νέα παράγραφος 1 στο άρθρο 8 του ν. 1650/1986, με την οποία ορίστηκε ότι “Με τη θέσπιση των κατάλληλων μέτρων προωθούνται, κατά προτεραιότητα, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ως μέσο για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την προστασία της ατμόσφαιρας, το βιώσιμο ενεργειακό εφοδιασμό της χώρας, την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης και τη βιώσιμη αξιοποίηση των πηγών του εθνικού πλούτου”, ενώ, με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου 8, προστέθηκε παράγραφος 6 στο άρθρο 19 του ν. 1650/1986 και ορίστηκε ότι στις περιοχές Natura 2000, που έχουν χαρακτηριστεί Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (Ε.Ζ.Δ.) και Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.), “επιτρέπεται η εγκατάσταση σταθμών από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ως μέσο για την προστασία του κλίματος, εφόσον, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που θα καθορίζονται στα πλαίσια της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του σταθμού, διασφαλίζεται η διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου της περιοχής”, η ρύθμιση δε αυτή επαναλήφθηκε με το άρθρο 5 του ν. 3937/2011 (Α΄ 60), με το οποίο αντικαταστάθηκε το άρθρο 19 του ανωτέρω ν. 1650/1986.

8. Επειδή, στο άρθρο 2 του ν. 4014/2011 (Α΄ 209), υπό την ισχύ του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ, ορίζεται ότι «Για την πραγματοποίηση νέων έργων ή δραστηριοτήτων κατηγορίας Α ή τη μετεγκατάσταση ήδη υφισταμένων απαιτείται διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης με τη διεξαγωγή ΜΠΕ και έκδοση Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων [ΑΕΠΟ]» (παρ. 1) και καθορίζεται «κοινή διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Α» (παρ. 2-14). Σύμφωνα με την παρ. 7 του εν λόγω άρθρου 2 του νόμου, “Με την ΑΕΠΟ επιβάλλονται προϋποθέσεις, όροι, περιορισμοί και διαφοροποιήσεις για την πραγματοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας, ιδίως ως προς τη θέση, το

μέγεθος, το είδος, την εφαρμοζόμενη τεχνολογία και τα γενικά τεχνικά χαρακτηριστικά. Επίσης, επιβάλλονται τυχόν αναγκαία επανορθωτικά ή προληπτικά μέτρα και δράσεις παρακολούθησης των περιβαλλοντικών μέσων και παραμέτρων ή και αντισταθμιστικά μέτρα. Οι όροι αφορούν κατά σειρά προτεραιότητας στην αποφυγή ή ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων ή στην επανόρθωση ή αποκατάσταση του περιβάλλοντος. Σε περιπτώσεις όπου, παρά την εφαρμογή όλων των ανωτέρω όρων, διαπιστώνονται επιπτώσεις στο περιβάλλον και εφόσον αυτές αξιολογηθούν ως σημαντικές, δύναται να επιβάλλονται συμπληρωματικά αντισταθμιστικά μέτρα ή και τέλη κατά την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 17 του παρόντος. Σε κάθε περίπτωση, οι όροι θα πρέπει να είναι: α) Συμβατοί με την ισχύουσα περιβαλλοντική ή άλλη νομοθεσία και το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό. β) Επαρκείς για την περιβαλλοντική προστασία. γ) Άμεσα συσχετιζόμενοι με το συγκεκριμένο έργο ή δραστηριότητα και τις επιπτώσεις του. δ) Δίκαιοι και αναλογικοί με το μέγεθος και το είδος του έργου ή της δραστηριότητας. ε) Ακριβείς, εφικτοί, δεσμευτικοί και ελέγξιμοι". Στη συνέχεια, στο άρθρο 4 του νόμου ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: "1. Αρμόδια περιβαλλοντική αρχή για την περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων και δραστηριοτήτων της υποκατηγορίας Α2 του άρθρου 1 είναι η οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της. 2. ... 3. Η διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων περιλαμβάνει τα εξής στάδια: α) Υποβολή φακέλου ΜΠΕ και φακέλου με συνοδευτικά έγγραφα και σχέδια τεκμηρίωσης από το φορέα του έργου ή της δραστηριότητας. β) Έλεγχο τυπικής πληρότητας του φακέλου ΜΠΕ εντός δέκα εργάσιμων ημερών από την ημέρα υποβολής του. ... γ) Αποστολή του φακέλου της ΜΠΕ προς τις υπηρεσίες και φορείς της Διοίκησης, καθώς και δημοσιοποίηση της ΜΠΕ για την έναρξη της διαδικασίας διαβούλευσης εντός δύο εργάσιμων ημερών από την ολοκλήρωση του ελέγχου πληρότητας. δ) Συλλογή γνωμοδοτήσεων από τις αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς της Διοίκησης και απόψεων του κοινού και άλλων φορέων (διαδικασία διαβούλευσης) σε χρονικό διάστημα τριάντα πέντε εργάσιμων ημερών από την αποστολή και δημοσιοποίηση της ΜΠΕ. ε) Αξιολόγηση και στάθμιση γνωμοδοτήσεων και απόψεων, καθώς και τυχόν απόψεων του φορέα του έργου ή της δραστηριότητας επ' αυτών, από την αρμόδια υπηρεσία εντός είκοσι εργάσιμων ημερών από την παρέλευση της προθεσμίας του προηγούμενου σταδίου (δ). στ) Σύνταξη ΑΕΠΟ ή απόφασης απόρριψης από την αρμόδια περιβαλλοντική αρχή εντός δεκαπέντε εργάσιμων ημερών από την ολοκλήρωση του σταδίου (ε) βάσει της αξιολόγησης των υφιστάμενων γνωμοδοτήσεων και απόψεων και ανεξαρτήτως του αν έχουν γνωμοδοτήσει όλοι οι συναρμόδιοι φορείς. ζ) Έκδοση ΑΕΠΟ ή απόφασης απόρριψης, αν η αρμόδια αρχή κρίνει αιτιολογημένα ότι οι αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του προτεινόμενου έργου ή της δραστηριότητας είναι εξαιρετικά σημαντικές ακόμη και μετά την πρόβλεψη ειδικών όρων και περιορισμών, καθώς και μετά την αντιστάθμιση τους ...". Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10 του νόμου, "1. Στην περίπτωση έργων και δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα σε προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura, η περιβαλλοντική αδειοδότηση διενεργείται με βάση τις σχετικές πρόνοιες

των ειδικότερων προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων προστασίας. Σε περίπτωση ελλείψεως σχετικών προβλέψεων: α) ... β) για έργα κατηγορίας Α' υποβάλλεται, ως τμήμα της ΜΠΕ, ειδική οικολογική αξιολόγηση ... 2. Η ειδική οικολογική αξιολόγηση και η ΜΠΕ, ... εστιάζει στις συνέπειες για την περιοχή βάσει των στόχων διατήρησής της. Η σημασία των επιπτώσεων προσδιορίζεται σε σχέση με τα ειδικά χαρακτηριστικά και τις ειδικές περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν στην προστατευόμενη περιοχή την οποία αφορά το έργο ή η δραστηριότητα, λαμβάνοντας ιδιαιτέρως υπόψη τους στόχους διατήρησης της περιοχής. Βάσει των συμπερασμάτων της ειδικής οικολογικής αξιολόγησης και της ΜΠΕ ... η αρμόδια αρχή συμφωνεί για το οικείο έργο ... μόνο αφού βεβαιωθεί ότι δεν θα παραβλάψει την ακεραιότητα της συγκεκριμένης περιοχής. Ειδικότερα, η εξέταση πιθανών μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων και εναλλακτικών λύσεων μπορεί να επιτρέψει τη διαπίστωση ότι, βάσει τέτοιων λύσεων ή μέτρων, το έργο ... δεν θα παραβλάψει την ακεραιότητα της περιοχής. ... 3. ... 5. Για κάθε έργο ή δραστηριότητα, το οποίο βρίσκεται εκτός προστατευόμενων περιοχών του δικτύου NATURA, αλλά όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά την εν λόγω περιοχή, καθ' εαυτό ή από κοινού με άλλα έργα ή δραστηριότητες, εφαρμόζεται η διαδικασία του παρόντος άρθρου, μετά από αιτιολογημένη εντολή της αδειοδοτούσας αρχής, προκειμένου να εκτιμηθεί δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στην προστατευόμενη περιοχή. 6. ...". Στο άρθρο 11 ορίζονται τα ακόλουθα: "1. ...9. Η Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση για έργα και δραστηριότητες κατηγορίας Α εντάσσεται σε παράρτημα της ΜΠΕ, ως αναπόσπαστο μέρος της, παρουσιάζοντας ... α) αναλυτική καταγραφή στοιχείων φυσικού περιβάλλοντος με έμφαση στα προστατευτέα αντικείμενα των περιοχών Natura ..., που δύναται να επηρεαστούν από το έργο ... και β) δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων, σύμφωνα με την παράγραφο 10 του παρόντος άρθρου. 10. Η δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων πρέπει να περιλαμβάνει ανάλυση και αξιολόγηση των εκτιμώμενων επιπτώσεων με ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία επί: α) των τύπων οικοτόπων ..., ιδίως ως προς την αντιπροσωπευτικότητα, τη σχετική επιφάνεια και το καθεστώς διατήρησής τους, β) των ειδών χλωρίδας και πανίδας ... γ) των ειδών ορνιθοπανίδας του Παραρτήματος Ι της κ.υ.α. Η.Π. 37338/1807/Ε.103 (Β' 1495), καθώς και άλλων ειδών μεταναστευτικής ορνιθοπανίδας με σημαντική παρουσία στην περιοχή Natura 2000, ιδίως ως προς το μέγεθος και την πυκνότητα των πληθυσμών, την κατάσταση διατήρησής τους και την απομόνωση τους, δ) ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία σχετικά με το αν διασφαλίζεται η ακεραιότητα των περιοχών. Σε περίπτωση εκτίμησης πιθανών σημαντικών αρνητικών επιπτώσεων, παρατίθενται με ανάλογη τεκμηρίωση τα αναγκαία μέτρα για την αποτροπή και ελαχιστοποίηση ώστε να διασφαλίζεται η ακεραιότητα της περιοχής. Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατόν να διασφαλιστεί η ακεραιότητα της περιοχής, παρατίθενται, με ανάλογη τεκμηρίωση και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10 του παρόντος, τα αναγκαία μέτρα αντιστάθμισης των αρνητικών επιπτώσεων". Τέλος, σύμφωνα με το "ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ - Ελάχιστα περιεχόμενα φακέλου ΜΠΕ" του νόμου, η ΜΠΕ πρέπει να περιέχει: "1) ... 3) Περιγραφή και αξιολόγηση των εναλλακτικών λύσεων, ιδίως ως προς τη θέση, το μέγεθος ή / και

την τεχνολογία αυτών, συμπεριλαμβανομένης της μηδενικής λύσης, που εξετάστηκαν από τον φορέα του έργου ή της δραστηριότητας και παρουσίαση των κύριων λόγων της επιλογής της προτεινόμενης λύσης σχετικά με τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. 4) Περιγραφή των στοιχείων του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος που ενδέχεται να θιγούν σημαντικά από το προτεινόμενο έργο ή δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένων ειδικότερα του πληθυσμού, της πανίδας, της χλωρίδας, των οικοτόπων, ... 5) Περιγραφή, εκτίμηση και αξιολόγηση των πιθανά σημαντικών επιπτώσεων που το προτεινόμενο έργο ή δραστηριότητα ενδέχεται να προκαλέσει στο περιβάλλον από ... τη δημιουργία οχλήσεων ... 6) Αναλυτική περιγραφή των μέτρων που προβλέπονται για να αποφευχθούν, μειωθούν, αποκατασταθούν και αντισταθμιστούν οι σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις του έργου ή της δραστηριότητας στο περιβάλλον. 7) Σχέδιο περιβαλλοντικής διαχείρισης που θα εφαρμοστεί για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής προστασίας του περιβάλλοντος και εφαρμογής των προτεινόμενων μέτρων, το οποίο θα περιλαμβάνει και το προτεινόμενο πρόγραμμα παρακολούθησης.8)..."

9. Επειδή, εξάλλου, στην οδηγία 79/409/ΕΟΚ "Περί διατηρήσεως των αγρίων πτηνών" (L. 103), όπως τροποποιήθηκε επανειλημμένα και εν τέλει κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ (L. 20), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: Άρθρο 1: "Η παρούσα οδηγία αφορά τη διατήρηση όλων των ειδών πτηνών που ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών ... 2. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στα πτηνά, τα αυγά, τις φωλιές και τους οικοτόπους τους". Άρθρο 2: "Τα κράτη μέλη υιοθετούν όλα τα αναγκαία μέτρα με σκοπό να διατηρηθεί ή να προσαρμοσθεί ο πληθυσμός όλων των ειδών των πτηνών που αναφέρονται στο άρθρο 1 σε επίπεδο που να ανταποκρίνεται μεταξύ άλλων στις οικολογικές, επιστημονικές και μορφωτικές απαιτήσεις, λαμβάνοντας, ωστόσο, υπόψη τις οικονομικές και ψυχαγωγικές απαιτήσεις". Άρθρο 3: "1. Λαμβάνοντας υπόψη τις κατά το άρθρο 2 απαιτήσεις, τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα με σκοπό να διαφυλαχθεί, διατηρηθεί ή αποκατασταθεί για όλα τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 είδη πτηνών επαρκής ποικιλία και επιφάνεια οικοτόπων. 2. Η διαφύλαξη, η συντήρηση και η αποκατάσταση των βιοτόπων και των οικοτόπων περιλαμβάνουν προπάντων τα ακόλουθα μέτρα: α) δημιουργία ζωνών προστασίας· β) συντήρηση και διευθέτηση σύμφωνα με τις οικολογικές απαιτήσεις των οικοτόπων που βρίσκονται στο εσωτερικό και στο εξωτερικό των ζωνών προστασίας· ...". Άρθρο 4: "1. Για τα είδη που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι προβλέπονται μέτρα ειδικής διατηρήσεως, που αφορούν τον οικότοπό τους, για να εξασφαλισθεί η επιβίωση και η αναπαραγωγή των ειδών αυτών στη ζώνη εξαπλώσεώς τους. ... Τα κράτη μέλη κατατάσσουν κυρίως σε ζώνες ειδικής προστασίας τα εδάφη τα πιο κατάλληλα, σε αριθμό και επιφάνεια, για τη διατήρηση των ειδών αυτών ... 2. Ανάλογα μέτρα υιοθετούνται από τα κράτη μέλη για τα αποδημητικά πουλιά που δεν μνημονεύονται στο Παράρτημα Ι, των οποίων η έλευση είναι τακτική ... 3. ... 4. Τα κράτη μέλη υιοθετούν κατάλληλα μέτρα για να αποφεύγουν, στις ζώνες προστασίας που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2, τη

ρύπανση ή την υποβάθμιση των οικοτόπων, καθώς και τις επιζήμιες για τα πτηνά διαταράξεις, όταν αυτές έχουν σημαντικές συνέπειες σε σχέση με τους αντικειμενικούς στόχους του παρόντος άρθρου. Τα κράτη μέλη θα προσπαθήσουν επίσης να αποφύγουν τη ρύπανση ή τη φθορά των οικοτόπων και έξω από τις ζώνες προστασίας". Άρθρο 5: "... τα κράτη μέλη υιοθετούν τα αναγκαία μέτρα για να εγκαθιδρύσουν ένα γενικό καθεστώς προστασίας όλων των ειδών πτηνών που αναφέρονται στο άρθρο 1 και περιλαμβάνουν ειδικότερα την απαγόρευση: α) του εκ προθέσεως φόνου ή συλλήψεως πτηνών με οιονδήποτε τρόπο ... δ) της σκόπιμης ενόχλησης των πτηνών, ιδιαίτερα κατά την περίοδο αναπαραγωγής και εξαρτήσεως, όταν αυτή έχει σημαντικές συνέπειες σε σχέση με τους αντικειμενικούς σκοπούς της παρούσας οδηγίας ...".

10. Επειδή, περαιτέρω, η οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992 "για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας" (L. 206), ορίζει, στο άρθρο 3, ότι: "1. Συνιστάται ένα συνεκτικό ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο ειδικών ζωνών, επονομαζόμενο Natura 2000. Το δίκτυο αυτό, που αποτελείται από τους τόπους όπου ευρίσκονται τύποι φυσικών οικοτόπων που εμφανίζονται στο παράρτημα I και τους οικοτόπους των ειδών που εμφανίζονται στο παράρτημα II, πρέπει να διασφαλίζει την διατήρηση ή, ενδεχομένως, την αποκατάσταση σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των τύπων φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων των οικείων ειδών στην περιοχή της φυσικής κατανομής των ειδών αυτών. Το δίκτυο Natura 2000 περιλαμβάνει και τις ζώνες ειδικής προστασίας που έχουν ταξινομηθεί από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ. 2. Κάθε κράτος μέλος συμβάλλει στη σύσταση του Natura 2000 ανάλογα με τα είδη φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων των ειδών τα οποία αναφέρει η παράγραφος 1, που υπάρχουν στο έδαφός του. Προς το σκοπό αυτό κάθε κράτος μέλος ορίζει, σύμφωνα με το άρθρο 4, τόπους ως ειδικές ζώνες διατήρησης, ... 3. ...". Η αυτή οδηγία ορίζει, στο άρθρο 4, ότι: "1. Κάθε κράτος μέλος ... προτείνει έναν κατάλογο τόπων, όπου υποδεικνύεται ποιοί τύποι φυσικών οικοτόπων από τους αναφερόμενους στο παράρτημα I και ποιά τοπικά είδη από τα απαριθμούμενα στο παράρτημα II, απαντώνται στους εν λόγω τόπους ... Ο κατάλογος διαβιβάζεται στην Επιτροπή μέσα σε μια τριετία από τη γνωστοποίηση της παρούσας οδηγίας ταυτόχρονα με τις πληροφορίες για κάθε τόπο. Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν ένα χάρτη του τόπου, την ονομασία του, τη θέση του, την έκτασή του, καθώς και τα δεδομένα που προκύπτουν από την εφαρμογή των κριτηρίων του παραρτήματος III (στάδιο 1) και παρέχονται βάσει ενός εντύπου που καταρτίζει η Επιτροπή ... 2. Η Επιτροπή ... καταρτίζει, σε συμφωνία με καθένα από τα κράτη μέλη και βάσει των καταλόγων των κρατών μελών, σχέδιο καταλόγου τόπων κοινοτικής σημασίας ... 3. ... 4. Όταν ένας τόπος κοινοτικής σημασίας ... επιλέχθηκε δυνάμει της διαδικασίας της παραγράφου 2, το οικείο κράτος μέλος ορίζει τον εν λόγω τόπο ως ειδική ζώνη διατήρησης το ταχύτερο δυνατόν και, το αργότερο, μέσα σε μια εξαετία ... 5. Μόλις ένας τόπος εγγραφεί στον κατάλογο ... της δεύτερης παραγράφου,

υπόκειται στις διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 6". Με την παρ. 2 του άρθρου 6 της εν λόγω οδηγίας [92/43/ΕΟΚ] επιβάλλεται στα κράτη - μέλη η υποχρέωση να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο υποβάθμισης των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών και πρόκλησης ενοχλήσεων που έχουν επιπτώσεις στα είδη για την προστασία των οποίων έχουν καθοριστεί οι ζώνες αυτές, "εφόσον οι ενοχλήσεις αυτές θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές όσον αφορά τους στόχους της ... οδηγίας". Στις παρ. 3 και 4 του άρθρου 6 προβλέπονται τα εξής : "3. Κάθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια, εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησής του. Βάσει των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων στον τόπο ..., οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο μόνον αφού βεβαιωθούν ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα του τόπου περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη. 4. Εάν, παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της εκτίμησης των επιπτώσεων και ελλείψει εναλλακτικών λύσεων, ένα σχέδιο πρέπει να πραγματοποιηθεί για άλλους επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως, το κράτος μέλος λαμβάνει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000. Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με τα αντισταθμιστικά μέτρα που έλαβε". Τέλος, το άρθρο 7 της ανωτέρω οδηγίας προβλέπει ότι οι υποχρεώσεις που πηγάζουν, μεταξύ άλλων, από την παράγραφο 3 του άρθρου 6 ισχύουν και για τις ζώνες που έχουν αναγνωρισθεί με βάση την οδηγία 79/409/ΕΟΚ.

11. Επειδή, εξάλλου, η ΚΥΑ Η.Π. 37338/1807/Ε.103/1.9.2010 (Β´ 1495), η οποία εκδόθηκε σε συμμόρφωση προς την προμνησθείσα οδηγία 2009/147/ΕΚ, ορίζει, στο άρθρο 5, ότι "1. ... 3.1. Κάθε έργο ή δραστηριότητα, μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο για τη διαχείριση μιας Ζ.Ε.Π., το οποίο όμως είναι δυνατόν να την επηρεάζει σημαντικά, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα έργα ή δραστηριότητες, εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησης της εν λόγω Ζ.Ε.Π. 3.2. Για κάθε έργο ή δραστηριότητα για το οποίο προβλέπεται η έγκριση περιβαλλοντικών όρων ... η εκτίμηση των επιπτώσεων στη Ζ.Ε.Π. γίνεται κατά την διαδικασία προκαταρκτικής εκτίμησης και αξιολόγησης και έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του έργου ή δραστηριότητας, ... συνεκτιμώντας τα σχετικά ορνιθολογικά στοιχεία τα οποία υποχρεωτικά οφείλει να υποβάλλει ο ενδιαφερόμενος. Βάσει των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων στην Ζ.Ε.Π. η αρμόδια αρχή συμφωνεί για την πραγματοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας μόνον εφόσον δεν επέρχονται αρνητικές επιπτώσεις στην οικολογική ισορροπία και στην ακεραιότητα της Ζ.Ε.Π.". Η ως άνω κοινή υπουργική απόφαση τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την ΚΥΑ Η.Π. 8353/276/Ε103/17.2.2012 (Β´ 415), με το άρθρο 2 παρ. 3 της οποίας ορίσθηκαν τα εξής: «Μεταξύ των άρθρων 5 και 6 της υπ' αριθμ.

37338/1807/2010 κοινής υπουργικής απόφασης παρεμβάλλονται τα άρθρα 5(A) έως 5(I) που αφορούν στον καθορισμό μέτρων ειδικής προστασίας, διατήρησης και αποκατάστασης των ειδών και των ενδιατημάτων/οικοτόπων της άγριας ορνιθοπανίδας στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.). Τα μέτρα αυτά ... έχουν ως ακολούθως: "Άρθρο 5A Μέτρα ειδικής προστασίας για την πραγματοποίηση έργων και δραστηριοτήτων 1. Για την πραγματοποίηση έργων ή δραστηριοτήτων εντός των ορίων των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) ... ακολουθείται, κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης, η διαδικασία της ειδικής οικολογικής αξιολόγησης, σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 11 (παρ. 8, 9 και 10) του ... νόμου" [4014/2011]. "2. Η ειδική οικολογική αξιολόγηση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 10 του νόμου 4014/2011, περιλαμβάνει υποχρεωτικά, εκτός των άλλων και εξειδικευμένα ορνιθολογικά στοιχεία και πληροφορίες για τα είδη χαρακτηρισμού των Ζ.Ε.Π.. ... Άρθρο 5B Μέτρα ειδικής προστασίας για την εγκατάσταση και λειτουργία Αιολικών Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) Για την εγκατάσταση και λειτουργία ΑΣΠΗΕ μέσα σε Ζ.Ε.Π. εφαρμόζονται, ... πέραν των προβλεπόμενων στις σχετικές διατάξεις της νομοθεσίας, τα ακόλουθα μέτρα, όροι και περιορισμοί: 1. ... 2. ... 3. Για την εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ εντός περιοχών Ζ.Ε.Π., με είδη χαρακτηρισμού ένα από τα ακόλουθα χωροκρατικά ή/και αποικιακά είδη: όρνιο (*Gyps fulvus*), ασπροπάρης (*Neophron percnopterus*), μαυρόγυπας (*Aegyptus monachus*), γυπαετός (*Gypaetus barbatus*), χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*) ... πρέπει, η προβλεπόμενη στα άρθρα 10 και 11 (παρ. 8, 9 και 10) του ν. 4014/2011, ειδική οικολογική αξιολόγηση, εκτός των εξειδικευμένων ορνιθολογικών στοιχείων που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 5A, να καθορίζει επιπλέον περιμετρική ζώνη αποκλεισμού από φωλιές ή/και αποικίες των προαναφερόμενων ειδών χαρακτηρισμού. Για τον καθορισμό αυτό λαμβάνονται υπόψη το μέγεθος και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του έργου, οι θέσεις και το πλήθος φωλιών των εν λόγω ειδών, η ταξινόμηση των φωλιών σε ενεργές, ανενεργές και ιστορικές, η σημασία των αποικιών, η αποτύπωση των περιοχών τροφοληψίας των ειδών και των πτητικών τους συνηθειών, η συσχέτιση αυτών με τη θέση εγκατάστασης των ανεμογεννητριών, τα μέτρα προστασίας και οι λοιπές ανάλογες παράμετροι. 3.1 Οι επιπτώσεις στο πληθυσμό των ειδών χαρακτηρισμού που εξετάζονται στον καθορισμό της περιμετρικής ζώνης αποκλεισμού σε κάθε περίπτωση είναι: α) η θανάτωση ορνιθοπανίδας λόγω πρόσκρουσης (bird strike/ collision), β) αλλαγή στη δομή των ενδιατημάτων (change in habitat structure) και γ) εκτόπιση της ορνιθοπανίδας από ενδιατηματα (habitat displacement). 4. Στην απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ). ... Θα πρέπει να εξετάζεται η δυνατότητα εγκατάστασης ηχητικής, οπτικής ή άλλης σήμανσης, σε σχέση με την διαρρύθμιση του αιολικού σταθμού, την απόστασή του από το χείλος γκρεμών και τόπους φωλιάσματος, τροφοληψίας και ανάπαυσης, την κλίμακα και το μέγεθός του. 5. Αιολικά πάρκα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, που βρίσκονται μέσα σε Ζ.Ε.Π. και είναι μεταναστευτικά περάσματα - στενωποί, πρέπει να διαθέτουν αυτοματοποιημένο σύστημα πάυσης των ανεμογεννητριών και ενεργοποίησης μέσων αποτροπής, με σκοπό την προστασία της ορνιθοπανίδας και αποφυγή ατυχημάτων. Οι περιοχές αυτές

σήμερα είναι το Δέλτα Έβρου ..., Κύθηρα και γύρω νησίδες ... και Αντικύθηρα και γύρω νησίδες ..., Νότια Μάνη ..., καθώς και κάθε άλλη Ζ.Ε.Π. η οποία θα χαρακτηρίζεται στο μέλλον, σύμφωνα με την παράγραφο 4.2 του άρθρου 4 της υπ' αριθμ. 37338/1807/2010 κοινής υπουργικής απόφασης και είναι μεταναστευτικό πέρασμα - στενωπός. 6. ...». Τέλος, στην απόφαση 170225/20.1.2014 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής "Εξειδίκευση των περιεχομένων των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων της Κατηγορίας Α της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αρ. 1958/2012 (Β' 21) όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4014/2011 (Α' 209), καθώς και κάθε άλλης σχετικής λεπτομέρειας" (Β' 135), ορίζονται τα εξής: "Άρθρο 1 Σκοπός. Με την παρούσα απόφαση εξειδικεύονται, ... τα περιεχόμενα ... της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης ... Άρθρο 3 Παραρτήματα. Προσαρτώνται στην παρούσα απόφαση τα ακόλουθα παραρτήματα: ... Παράρτημα 3.2: Προδιαγραφές Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ο.Α). Παράρτημα 3.2.1: Προδιαγραφές Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΕΟΑ) για έργα και δραστηριότητες που βρίσκονται σε περιοχή του Δικτύου Natura 2000, για την οποία δεν προβλέπονται ειδικότερες πρόνοιες προστασίας και διαχείρισης ή δεν συντρέχουν ειδικές προϋποθέσεις. Παράρτημα 3.2.2: Προδιαγραφές Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΕΟΑ) για έργα και δραστηριότητες που βρίσκονται σε περιοχή του Δικτύου Natura 2000, για την οποία συντρέχουν ειδικές προϋποθέσεις ...". Στο Παράρτημα 3.2.1 προβλέπονται τα εξής: "Πεδίο Εφαρμογής. Οι παρούσες προδιαγραφές ΕΟΑ εφαρμόζονται κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, που προτείνονται προς υλοποίηση εντός (μερικώς ή ολικώς) προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 (ΕΖΔ, ΤΚΣ ή πΤΚΣ, Ζ.Ε.Π.), για τις οποίες δεν υφίστανται σχετικές πρόνοιες ειδικότερων προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων προστασίας και διαχείρισης που έχουν εκδοθεί για τις περιοχές αυτές, ή δεν υπάρχουν επαρκή, τεκμηριωμένα, αξιόπιστα και αξιοποιήσιμα στοιχεία και καταγραφές. Η Ε.Ο.Α αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ΜΠΕ και εντάσσεται σ' αυτή με τη μορφή Παραρτήματος. Περιοχή Μελέτης - Έρευνας Πεδίου. Προσδιορίζεται η Περιοχή Μελέτης (Π.Μ) και η Περιοχή Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π) του υπό εξέταση έργου ή της δραστηριότητας ... Α. Περιοχή Μελέτης (Π.Μ). Περιλαμβάνει τουλάχιστον το σύνολο της έκτασης της περιοχής Natura 2000 που εμπίπτει το έργο ή δραστηριότητα (συμπεριλαμβανομένων και των εναλλακτικών λύσεων του έργου). Η έκταση της Περιοχής Μελέτης μπορεί κατά περίπτωση και κατά την κρίση του μελετητή της ΕΟΑ να επεκταθεί εκτός της περιοχής του Δικτύου Natura 2000 που βρίσκεται το υπό εξέταση έργο ή δραστηριότητα και σε γειτονική περιοχή Natura 2000, όταν το υπό εξέταση έργο ή δραστηριότητα είναι δυνατόν να επηρεάσει τις περιοχές αυτές (μεμονωμένο ή συνεργιστικά με άλλα έργα). ... Β. Περιοχή Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π). Για σημειακά και εμβαδικά έργα ή δραστηριότητες υποκατηγορίας Α1, κατ' ελάχιστο 1Km από τα όρια του γηπέδου ή του χώρου κατάληψης. Για γραμμικά έργα ή δραστηριότητες υποκατηγορίας Α1, κατ' ελάχιστο 500m εκατέρωθεν του άξονα τους. Η έκταση της ΠΕΠ μπορεί κατά περίπτωση και κατά την κρίση του μελετητή της ΕΟΑ,

να επεκταθεί, αν προς τούτο συντρέχουν λόγοι που απαιτούνται από το προστατευτέο αντικείμενο, το είδος και μέγεθος του έργου ή της δραστηριότητας ... Για έργα και δραστηριότητες Υποκατηγορίας Α2, οι παραπάνω ελάχιστες ακτίνες συντέμνονται στο μισό. 1. Υφιστάμενη κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος. Λαμβάνοντας υπόψη τον καθορισμό της Περιοχής Μελέτης (Π.Μ.) και της Περιοχής Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π.) στην Ε.Ο.Α., γίνεται: · περιγραφή, καταγραφή και ανάλυση των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος (είδη χλωρίδας - πανίδας - ορνιθοπανίδας, τύποι οικοτόπων, οικοσυστήματα κ.λπ.) στη Περιοχή Μελέτης (Π.Μ) και στη Περιοχή Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π) του υπό εξέταση έργου ή της δραστηριότητας (συμπεριλαμβανομένων και των εναλλακτικών λύσεων του έργου). · καταγραφή της κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος στη Περιοχή Μελέτης (Π.Μ) και στη Περιοχή Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π) του υπό εξέταση έργου ή της δραστηριότητας (συμπεριλαμβανομένων και των εναλλακτικών λύσεων του έργου), ως προς τα προστατευτέα στοιχεία, το καθεστώς διατήρησης τους καθώς και τους στόχους διατήρησης της περιοχής. 1.1 Καταγραφή και ανάλυση των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος. Α. Περιοχή Μελέτης (Π.Μ). 1.1.A1. Συνοπτική περιγραφή της οικείας περιοχής Natura 2000 ... 1.1.A4. Αναφορά άλλων υφιστάμενων ή/και εγκεκριμένων έργων ή δραστηριοτήτων στην Περιοχή Μελέτης. Αναφέρονται και σχετίζονται με το υπό εξέταση έργο ή δραστηριότητα παρόμοια ή άλλα έργα (υφιστάμενα, υπό κατασκευή, αδειοδοτημένα) στην Περιοχή Μελέτης ως προς τη συμπληρωματικότητα, την συμβατότητα ή μη, την σωρευτικότητα, την συνεργιστικότητα κλπ., αξιοποιώντας στοιχεία από βάσεις δεδομένων του ΥΠΕΚΑ, Περιφέρειας, Πανεπιστημίων, Ινστιτούτων κλπ. ... Β. Περιοχή Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π). 1.1.B1. Αναλυτική περιγραφή της Περιοχής Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π). Γίνεται αναλυτική καταγραφή των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος στην Π.Ε.Π με έμφαση στα προστατευτέα αντικείμενα που δύναται να επηρεαστούν από το υπό εξέταση έργο ή τη δραστηριότητα και που θα συλληχθούν από την εργασία/μελέτη πεδίου, λαμβάνοντας επιπλέον υπόψη και τις πηγές δεδομένων για τη Περιοχή Έρευνας Πεδίου, καθώς και τις τυχόν πρόσθετες ή ειδικές απαιτήσεις που προέκυψαν κατά τη διαδικασία Προκαταρκτικού Προσδιορισμού Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων (ΠΠΠΑ), εφόσον τέτοια έχει διενεργηθεί. Για την εργασία/μελέτη πεδίου απαιτείται να γίνει περιγραφή της μεθοδολογίας που εφαρμόστηκε. Η τεκμηρίωσή της, οι πηγές στις οποίες βασίστηκε, τα αποτελέσματα και συμπεράσματά της. Κρίνεται σκόπιμο να εφαρμόζονται διεθνώς παραδεκτές μέθοδοι καταγραφής των τύπων οικοτόπων και ειδών. (I) ... (II) Για τα έργα και δραστηριότητες της Υποκατηγορίας Α2 που υλοποιούνται εντός ΕΖΔ, ΤΚΣ ή πΤΚΣ, η εργασία/μελέτη πεδίου περιλαμβάνει εργασία 10 έως 30 ημερών που θα εκπονηθεί σε εποχή του έτους (ανάλογα με την εποχιακή παρουσία των ειδών και των τύπων οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/ΕΚ για τα οποία η περιοχή έχει χαρακτηριστεί) κατά την τεκμηριωμένη κρίση του μελετητή της ΕΟΑ και θα συνδυασθεί με υφιστάμενες πηγές δεδομένων (π.χ. Τυποποιημένο Δελτίο Δεδομένων της οικείας περιοχής Natura 2000, χαρτογράφηση των τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος που διατίθεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες, Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη της οικείας περιοχής Natura 2000 κλπ.).

(III) ... (IV) Για έργα και δραστηριότητες της Υποκατηγορίας A2 που υλοποιούνται εντός Ζ.Ε.Π., η εργασία/μελέτη πεδίου πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα κάτωθι: · παρατηρήσεις των ειδών ορνιθοπανίδας κατά την περίοδο Μάρτιος έως και Ιούνιος, ανάλογα με την εποχιακή παρουσία των ειδών σε κάθε περιοχή και οι οποίες θα συνδυασθούν με υφιστάμενες πηγές δεδομένων, π.χ. άλλες ορνιθολογικές μελέτες, έρευνες και στοιχεία. Κατά την κρίση του μελετητή και ανάλογα με τα αναμενόμενα είδη της περιοχής καθώς και το είδος και μέγεθος του έργου ή της δραστηριότητας, προσαρμόζεται κατάλληλα η περίοδος και μέθοδος παρατήρησης στην ΠΕΠ. · εργασίες πεδίου που θα έχουν διάρκεια από 10 έως και 30 ημέρες, ανάλογα με τα υπό διερεύνηση είδη, την έκταση, το ανάγλυφο και τα ενδιαιτήματα της περιοχής, το μέγεθος και το είδος του έργου ή της δραστηριότητας. · καταγραφή όλων των στοιχείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ενδείξεις αναπαραγωγής των ειδών. Τα στοιχεία αυτά κατηγοριοποιούνται κατά βαθμό αξιοπιστίας ως: α) ενδεχόμενη αναπαραγωγή, β) πιθανή αναπαραγωγή και γ) εξακριβωμένη αναπαραγωγή. · για την αναγνώριση και τη χαρτογράφηση των κρίσιμων ενδιαιτημάτων των ειδών, σε κάθε περιοχή ενδιαφέροντος, τα οποία ο μελετητής θα τα εντοπίζει και θα τα αποτυπώνει σε χάρτη. · Οργάνωση της έρευνας πεδίου λαμβάνοντας υπόψη: τον αριθμό και τους πληθυσμούς των ειδών που φιλοξενεί, τον βαθμό επάρκειας των διαθέσιμων ορνιθολογικών στοιχείων από τις βιβλιογραφικές αναφορές, την γνώση και εμπειρία των ερευνητών για την περιοχή, το μέγεθος, το ανάγλυφο και την προσβασιμότητα της κάθε περιοχής, την ομοιογένεια, την έκταση και την ποικιλότητα των τύπων βλάστησης (ή τύπων οικοτόπων) της κάθε περιοχής ... 2. Δέουσα Εκτίμηση και Αξιολόγηση των επιπτώσεων ... Η σημασία των επιπτώσεων προσδιορίζεται σε σχέση με τα ειδικά χαρακτηριστικά και τις ειδικές περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν στην προστατευόμενη περιοχή ... την οποία αφορά το υπό εξέταση έργο ή δραστηριότητα, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους διατήρησης της περιοχής. Για τη δέουσα εκτίμηση και αξιολόγηση των επιπτώσεων του υπό εξέταση έργου ή της δραστηριότητας (συμπεριλαμβανομένων και των εναλλακτικών λύσεων καθώς και των συνεργιστικών και αθροιστικών επιπτώσεων με άλλα έργα ή δραστηριότητες) περιγράφεται το σύνολο των δεδομένων και οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν και αξιολογείται κάθε περίπτωση που το έργο δύναται να: · Προκαλέσει καθυστέρηση ή να διακόψει την πρόοδο επίτευξης των στόχων διατήρησης της οικείας περιοχής NATURA 2000 όπως έχουν καθοριστεί. · Ελαττώσει την έκταση ή κατακερματίσει τους τύπους οικοτόπων της περιοχής Natura 2000 απειλώντας την ακεραιότητα της ή να επηρεάσει την αντιπροσωπευτικότητα και το βαθμό διατήρησης της δομής και των οικολογικών λειτουργιών τους. · Μειώσει το μέγεθος του πληθυσμού των ειδών ή να επηρεάσει το βαθμό διατήρησης των βιοτόπων τους ή να τους κατακερματίσει ή να επηρεάσει την ισορροπία μεταξύ των ειδών ή να επηρεάσει το βαθμό απομόνωσης τους. · Προξενήσει αλλαγές σε ζωτικής σημασίας παραμέτρους (π.χ. ισορροπία θρεπτικών, υποβάθμιση του εδάφους από πιθανή διάβρωση δυναμική των σχέσεων μεταξύ βιοτικών και αβιοτικών παραμέτρων), οι οποίες καθορίζουν το πώς λειτουργεί η οικεία περιοχή NATURA 2000. · Αλληλεπιδράσεις με προβλεπόμενες ή αναμενόμενες

φυσικές αλλαγές στην οικεία περιοχή NATURA 2000 ... 5. Πρόγραμμα παρακολούθησης (monitoring) ...”.

12. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, με την απόφαση 36/5.2.2015 της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ΡΑΕ), χορηγήθηκε στην εταιρεία «Ε. Μ.Ε.Π.Ε. Π.Υ. Σ. Ε. Τ.» άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από αιολικό σταθμό, ισχύος 13,8 MW, με 6 ανεμογεννήτριες, στη θέση “Προφήτης Ηλίας” της Δημοτικής Ενότητας Αλεξανδρούπολης. Ο επίδικος ΑΣΠΗΕ χωροθετείται σε περιοχή που έχει χαρακτηριστεί ως Περιοχή Αιολικής Προτεραιότητας από το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ανωτέρω, σκ. 6). Η περιοχή εγκατάστασης του αιολικού σταθμού εμπίπτει στη Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (Σ.Π.Π.) με κωδικό αριθμό GR0005 [“Νότιο Δασικό Σύμπλεγμα Νομού Έβρου”], περικλείεται από τρεις Ζώνες Ειδικής Προστασίας [Ζ.Ε.Π. GR 1110009, GR 1110010 και GR 1130011] και απέχει 3,5 χλμ. από τα όρια του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς - Λευκίμης - Σουφλίου, χωρίς, ωστόσο, το ίδιο το Α/Π να εμπίπτει σε Ζ.Ε.Π. ή σε περιοχή Natura 2000. Η δικαιούχος εταιρεία ζήτησε τη μείωση του αριθμού των ανεμογεννητριών από έξι (6) σε τέσσερις (4) και της ισχύος της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας από 13,8 σε 12,8 MW και χορηγήθηκε σχετικώς η από 17.3.2015 βεβαίωση της Ρ.Α.Ε. Στις 21.8.2015 υπεβλήθη φάκελος μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.), συνοδευόμενος από την από Ιουλίου 2015 Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (Ε.Ο.Α.) για την Ορνιθοπανίδα, και η αρμόδια Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης ζήτησε, με το έγγραφο 2900/25.9.2015, να συμπληρωθούν τα κεφάλαια της Μ.Π.Ε. υπ’ αρ. 7 “Εναλλακτικές λύσεις”, αναλύοντας την εξέταση άλλων θέσεων Α/Γ εντός του προτεινόμενου γηπέδου εγκατάστασης του Α/Π και την επιλογή της θέσης των 3 (από τις 4) Α/Γ, των οποίων η θέση εμπίπτει εντός της προτεινόμενης από το WWF Ζώνης αποκλεισμού, 8 και 9 (“Υφιστάμενη Κατάσταση του Περιβάλλοντος” / “Εκτίμηση και Αξιολόγηση των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων”), “εστιάζοντας στις συνεργιστικές ή αθροιστικές δράσεις από άλλα έργα που βρίσκονται στην περιοχή”. Κατόπιν τούτου, επανυπεβλήθη στις 7.10.2015 ο φάκελος της ΜΠΕ με τα συμπληρωματικά στοιχεία και, με το έγγραφο 3403/8.10.2015 του Αναπληρωτή Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας - Θράκης, η υποβληθείσα ΜΠΕ διαβιβάσθηκε στους αρμόδιους φορείς προς γνωμοδότηση, στα πλαίσια της διαδικασίας δημοσιοποίησης και διαβούλευσης. Θετικά γνωμοδότησαν η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (έγγραφο Δ3/Δ/27223/9057/21.10.2015), η Περιφερειακή Επιτροπή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος Έβρου (πρακτικό 11/5.11.2015), η Επιτροπή Αγροτικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος του Περιφερειακού Συμβουλίου Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης (πρακτικό 14/2015, αρ. απόφασης 102/7.12.2015), η Διεύθυνση Διοίκησης - Τμήμα Συλλογικών Οργάνων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης (έγγραφο 5162/18.12.2015) και το Τμήμα Προστασίας Δασών και Δασικών Εκτάσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας - Θράκης (θετική

γνωμοδότηση 85963/18.12.2015, υπό προϋποθέσεις). Το αιτούν ίδρυμα τοποθετήθηκε αρνητικά επί της ΜΠΕ (έντυπο με ημερομηνία 13.11.2015), επισημαίνοντας, μεταξύ άλλων, ότι, βάσει της αναθεωρημένης πρότασής του για την ορθή χωροθέτηση Α/Π στη Θράκη, οι 3 Α/Γ του υπό αδειοδότηση Α/Π εμπίπτουν εντός της Ζώνης Αποκλεισμού (Ζώνης υψηλής συχνότητας παρουσίας του μαυρόγυπα) και η 1 Α/Γ στη Ζώνη αυξημένης προστασίας, ενώ αρνητική γνωμοδότηση εξέφρασε και το Διοικητικό Συμβούλιο του Φορέα Διαχείρισης (Φ.Δ.) του Εθνικού Πάρκου - Δάσους Δαδιάς - Λευκίμης - Σουφλίου. Ειδικότερα, με το πρακτικό 87/15.12.2015 του εν λόγω Φ.Δ. επισημάνθηκαν τα ακόλουθα: α/ ότι ο προτεινόμενος ΑΣΠΗΕ δεν βρίσκεται μεν εντός Ζώνης Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.), αλλά η περιοχή εγκατάστασής του δεν παρουσιάζει μικρή οικολογική σημασία, διότι περικλείεται από τρεις Ζ.Ε.Π., για τις οποίες ο Μαυρόγυπας είναι είδος χαρακτηρισμού και οι οποίες είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την τροφοληψία του είδους, β/ ότι η προτεινόμενη περιοχή εγκατάστασης βρίσκεται σε κοντινή απόσταση (3,5 χλμ.) από τα όρια του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς - Λευκίμης - Σουφλίου και εμπίπτει σε ζώνη αυξημένης προστασίας, σύμφωνα με την, αναθεωρημένη το έτος 2013, πρόταση ορθής χωροθέτησης αιολικών πάρκων στη Θράκη του WWF Ελλάς, καθώς επίσης και στη Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (Σ.Π.Π.), με κωδικό αριθμό GR0005, γ/ ότι η Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (Ε.Ο.Α.), που συνοδεύει τη Μ.Π.Ε., εσφαλμένα αναφέρει ότι ο Μαυρόγυπας φωλιάζει σε απόσταση μεγαλύτερη των 17 χλμ. από την περιοχή χωροθέτησης του έργου, διότι ενεργές φωλιές του είδους εντοπίζονται σε απόσταση μικρότερη των 9 χλμ., και, πάντως, το μεγάλο εύρος μετακίνησης του είδους για τροφοληψία καθιστά μικρής σημασίας τον υπολογισμό της ακριβούς απόστασης από τις θέσεις φωλεοποίησης, δ/ ότι η Μ.Π.Ε. δεν λαμβάνει υπόψη τις συνεργιστικές επιπτώσεις που μπορεί να έχει το σύνολο των Αιολικών Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας κατά μήκος της λοφοσειράς για τον προστατευόμενο πληθυσμό του μαυρόγυπα, διότι, αν και η Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση αναφέρεται σε συνεργιστικές επιπτώσεις, η αποτίμηση των επιπτώσεων αφορά μόνο τον προτεινόμενο ΑΣΠΗΕ, η συνεισφορά του οποίου στις σωρευτικές επιπτώσεις χαρακτηρίζεται συγκριτικά χαμηλή, ε/ ότι τα υφιστάμενα Αιολικά Πάρκα (Α/Π/), σε συνδυασμό με τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ, οδηγούν σταδιακά στη δημιουργία ενός φραγμού στις μετακινήσεις των πουλιών, αν ληφθεί υπόψη ότι i. υπάρχουν τέσσερα Α/Π στις θέσεις “Σωρός”, “Μυτούλα” και “Μαγούλα - Καζάκου”, ii. υπάρχουν κι άλλα Α/Π στις θέσεις “Σκοπιά - Βραχάκι” και “Κορφοβούνι” που έχουν λάβει Α.Ε.Π.Ο. και, αν και έχουν ακυρωθεί, δεν προεξοφλείται ότι δεν θα λειτουργήσουν στο μέλλον, καθώς για το μεν πρώτο έχει επανυποβληθεί Μ.Π.Ε. και για το δεύτερο “αναμένονται πιθανές μελλοντικές κινήσεις”, iii. ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ αποτελείται από 4 ανεμογεννήτριες (Α/Γ) και η εγγύτητά του με άλλους έξι ΑΣΠΗΕ - και κυρίως με αυτούς στις θέσεις “Μαγούλα - Καζάκου”, “Σωρός”, “Μυτούλα” και “Σκοπιά - Βραχάκι” - θα οδηγήσει στη δημιουργία ενός ενιαίου συστήματος 64 Α/Γ, με μέγιστη απόσταση μεταξύ δύο Α/Γ τα 1.400 μ., iv. χαρακτηριστικά, ενώ η απόσταση μεταξύ των Α/Γ του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ είναι 300 μ., η απόσταση από την τελευταία Α/Γ του ομόρου ΑΣΠΗΕ “Μαγούλα - Καζάκου” είναι μόλις 500 μ., κατά τρόπον ώστε να

συγκροτούν ένα ενιαίο σύστημα, ν. η Ε.Ο.Α. του επίδικου έργου δέχεται ότι σε ακτίνα 2 χλμ. από τον ΑΣΠΗΕ εντοπίζεται μικρό τμήμα του εν λειτουργία ΑΣΠΗΕ “Μαγούλα - Καζάκου” και συνάγει ότι το μέγεθος των έργων στην ακτίνα αυτή είναι χαμηλό, χωρίς να λαμβάνει δεόντως υπόψη ότι στην περιοχή αυτή έχουν αδειοδοτηθεί ΑΣΠΗΕ που βρίσκονται σε συνεχή επαλληλία μεταξύ τους, με Α/Γ εγκατεστημένες σε απόσταση μικρότερη των 2 χλμ., στ/ ότι, παρά το γεγονός ότι ορισμένες φορές τα πουλιά εντοπίζουν και αποφεύγουν τις Α/Γ, ο κίνδυνος πρόσκρουσης παραμένει υπαρκτός, ειδικά σε μεγαλόσωμα είδη, όπως στο Μαυρόγυπα και το Όρνιο, ζ) ότι η Ε.Ο.Α. υποτιμά τις αλλαγές στα μεγέθη των πληθυσμών μεγάλων αρπακτικών, όπως του Μαυρόγυπα και του Όρνιου, λόγω της αύξησης της ενεργειακής δαπάνης που προκαλεί η τροποποίηση των διαδρόμων μετακίνησης των πουλιών και της συνακόλουθης μείωσης του διαθέσιμου χρόνου για άλλες ζωτικές δραστηριότητες, η) ότι η εκ μέρους των μελετητών επιλογή του μοντέλου “Band”, για την εξεύρεση του κινδύνου θνησιμότητας των αρπακτικών, λόγω πρόσκρουσης στις Α/Γ, μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένα συμπεράσματα, διότι γίνεται για “τυπικές διελεύσεις από ΑΣΠΗΕ”, ενώ θα έπρεπε να υιοθετηθεί η προσέγγιση “για είδη που κάνουν χρήση του εναέριου χώρου του ΑΣΠΗΕ”, αλλά και διότι τα σχετικά στοιχεία παρέχονται για ένα άτομο, χωρίς να επεξηγούνται οι χρησιμοποιούμενοι κωδικοί. Με αυτές τις επισημάνσεις και εκτιμήσεις, ο Φ.Δ. του Ε.Π. Δαδιάς - Λευκίμης - Σουφλίου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, παρά το μικρό μέγεθος του ένδικου ΑΣΠΗΕ, που δεν αναμένεται αυτοτελώς να έχει σημαντικές επιπτώσεις, η συνεχής εγκατάσταση μικρών ομάδων Α/Γ σε επαλληλία οδηγεί στη σταδιακή δημιουργία ενός συμπλέγματος 172 Α/Γ, τοποθετημένων σε παράλληλες σειρές 10 και 16 χλμ., και ενός φραγμού, έκτασης 15 χλμ., που αναμένεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στα αρπακτικά πουλιά της περιοχής, και πρότεινε να εξετασθούν εναλλακτικές θέσεις για το έργο. Επί των παρατηρήσεων που περιέχονται στην ως άνω αρνητική γνωμοδότηση, η ομάδα των μελετητών που συνέταξε την Ε.Ο.Α. του επίδικου ΑΣΠΗΕ αντέτεινε, με το από 5.1.2016 έγγραφο προς τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης, ότι: α) στις ενότητες 5.3.4, 6.3.1 - 6.3.3, η Ε.Ο.Α. εξήτασε την παρουσία και θέση άλλων αδειοδοτηθέντων και υφιστάμενων ΑΣΠΗΕ σε εγγύτητα 2 χλμ., ενώ, παρά το ότι πράγματι το βασικό επίπεδο ενδιαφέροντος εντοπίζεται στην ακτίνα των 2 χλμ., έχει, πάντως, γίνει σαφής αναφορά και σε ΑΣΠΗΕ που εντοπίζονται πέραν της ακτίνας αυτής και παρατίθεται χάρτης όπου φαίνεται η διάταξη των έργων, με αποτέλεσμα να καλύπτονται οι απαιτήσεις για την έρευνα των επιπτώσεων του υπό εξέταση σταθμού σε συνέργεια με τους κοντινούς ΑΣΠΗΕ στα είδη αρπακτικών που δραστηριοποιούνται τακτικά και σχετίζονται με την περιοχή του έργου, β) στην ενότητα 6.3.5 της Ε.Ο.Α., εξετάζονται ορισόντια οι σωρευτικές επιπτώσεις από το σύνολο των υφιστάμενων και αδειοδοτηθέντων ΑΣΠΗΕ, σε όλη την περιοχή μελέτης, και εκτιμάται ότι η συνεισφορά του υπό μελέτη ΑΣΠΗΕ θα είναι περιορισμένη, βάσει της δραστηριότητας των ειδών και των διελεύσεων τους πάνω από την περιοχή, προς αναζήτηση τροφής, γ) η εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων μέτριας σημαντικότητας αφορά αθροιστικά το σύνολο των έργων, όμως

τα προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης (ενότητα 7.2) δεν στοχεύουν στην άμβλυση των επιπτώσεων από όλα τα υφιστάμενα ή σχεδιαζόμενα πάρκα της περιοχής, δ) μετά την εφαρμογή των μέτρων αυτών στον εξεταζόμενο ΑΣΠΗΕ και λόγω της περιορισμένης συμβολής του, εκτιμάται ότι δεν θα υπάρξει επιμέρους επιβάρυνση, ε) το καθεστώς προστασίας της περιοχής ελήφθη υπόψη και αναλύεται στην ενότητα 4.2 της Ε.Ο.Α., η δε μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από την Ε.Ο.Α. καλύπτει τις απαιτήσεις για περιοχή ΖΕΠ, παρά το γεγονός ότι το επίμαχο Α/Π απλώς περιβάλλεται από ΖΕΠ, στ) σε ό,τι αφορά το Μαυρόγυπα, γίνεται αναφορά στις θέσεις φωλεοποίησης του είδους, όπως αυτές προκύπτουν από διαθέσιμα δημοσιευμένα στοιχεία, που κρίθηκαν επαρκή, ενώ αναζήτηση αναλυτικότερων δεδομένων θα γινόταν μόνον αν το είδος φώλιαζε σε μεγάλη εγγύτητα προς τον ΑΣΠΗΕ, όπερ δεν συμβαίνει, ζ) γίνεται, σε κάθε περίπτωση, αναφορά στην κίνηση του Μαυρόγυπα σε πολύ μεγάλη ακτίνα τροφοληψίας (σελ. 118 της Ε.Ο.Α. και εικόνα 22), η) οι επιπτώσεις λόγω φραγμών εξετάστηκαν στην ενότητα 6.3.2, στην οποία συναξιολογήθηκε το γεγονός ότι δεν παρατηρήθηκαν εκτενείς/ συστηματικές διελεύσεις πάνω από την περιοχή του έργου, “σε τέτοιο βαθμό που να εκτιμάται ότι μία ενδεχόμενη επίπτωση φραγμών θα είχε αξιολογη επίδραση στην αρμοστικότητα των ατόμων”, θ) είναι μεν γνωστή η αλλαγή των διαδρόμων διέλευσης των πουλιών μετά την κατασκευή Α/Π, για την αποφυγή των Α/Γ ή την πτήση σε μεγαλύτερο ύψος, αλλά “είναι πιθανόν, στις περισσότερες περιπτώσεις, η σημαντικότητα της επίπτωσης” [ενν. της επίπτωσης στους πληθυσμούς των ειδών, λόγω αυξημένης ενεργειακής δαπάνης μετά την αναπροσαρμογή της πορείας τους] “να είναι αμελητέα για μεμονωμένους ΑΣΠΗΕ, δεδομένου και του ότι δεν επηρεάζει τόσο άμεσα την επιβίωση του πτηνού, όπως π.χ. οι προσκρούσεις”, ι) υπάρχουν πολύ περιορισμένες αναφορές στη διεθνή βιβλιογραφία για την επίπτωση στα είδη λόγω αυξημένης ενεργειακής δαπάνης και οι συντάκτες της Ε.Ο.Α. αναφέρονται σε σύνοψη έτους 2015, που αφορά κυρίως θαλάσσιους ΑΣΠΗΕ στη Σουηδία, όπου παρατηρήθηκε μία πολύ μικρή αύξηση της καλυπτόμενης απόστασης (κατά 0,2 - 0,5%) λόγω της αλλαγής πορείας των μεταναστευτικών ειδών, ια) το μέγεθος των επιπτώσεων από τους προεκτεθέντες “φραγμούς” αναμένεται χαμηλό, αφενός, διότι μεταξύ των υφιστάμενων ΑΣΠΗΕ εντοπίζονται διάκενα που ευνοούν τη μετακίνηση των ειδών μεταξύ των ακριανών Α/Γ (πλάτους 500 - 1000 μ.), π.χ. ανάμεσα στους ΑΣΠΗΕ Σκοπιά - Βραχάκι και Μυτούλα - Κεφάλι ή ανάμεσα στους Μυτούλα - Κεφάλι και Σωρό ή Σωρό και Μαγούλα - Καζάκου, και, αφετέρου, διότι όλοι οι ΑΣΠΗΕ δεν βρίσκονται σε επαλληλία μεταξύ τους, αφού οι δύο εξ αυτών χωροθετούνται σε διάταξη Α-Δ ενώ οι άλλοι τρεις σε διάταξη ΒΔ-ΝΑ, ιβ) από τις παρατηρήσεις της ομάδας μελέτης σε υφιστάμενους ΑΣΠΗΕ και τη συμπεριφορά πτήσης των δύο πτωματοφάγων της περιοχής (Όρνιου, Μαυρόγυπα - διελεύσεις από τα διάκενα των Α/Γ κ.λπ.) εκτιμήθηκε ότι αυτά δεν επηρεάζονται από την παρουσία των Α/Γ, γεγονός που ενδεχομένως συντελεί στην αυξημένη ευαισθησία των ειδών αυτών σε προσκρούσεις, ιγ) το ρίσκο πρόσκρουσης για τα είδη, με βάση τη βιβλιογραφία, αναφέρεται στην Ε.Ο.Α. και έχει ληφθεί υπόψη κατά την αξιολόγηση, αλλά ταυτόχρονα ελήφθη υπόψη η διαφοροποίηση της προέλευσης των περιστατικών

πρόσκρουσης (πρόσκρουση του Χρυσαιτού στις Η.Π.Α.), ενώ, αντιθέτως, αντίστοιχα περιστατικά στην Ευρώπη είναι σαφώς λιγότερα, ιδ) η χρήση του μοντέλου Band, το οποίο έχει δεχθεί πράγματι κριτική, είναι απόλυτα ενδεικτική και, κατά το 29% των ημερών καταγραφής (Ιούλιος 2015), παρατηρήθηκαν 5 διελεύσεις ατόμων (μαυρόγυπα) σε ακτίνα 2 χλμ από την επίδικη θέση, γεγονός που οδήγησε στον ενδεικτικό υπολογισμό ετήσιας θνησιμότητας 0.004 - 0.001 ατόμων ανά Α/Γ, για να υπάρχει μία εικόνα της τάξης μεγέθους των επιπέδων θνησιμότητας, τα οποία στη συγκεκριμένη θέση είναι πολύ χαμηλότερα από τα μέσα επίπεδα θνησιμότητας που έχουν υπολογισθεί για άλλους ΑΣΠΗΕ στην ευρύτερη περιοχή (0.02 / ανεμογεννήτρια / έτος), ιε) η επιλογή του μοντέλου “με τυπικές διελεύσεις πάνω από τον ΑΣΠΗΕ” έγινε διότι η μία και μοναδική διέλευση πάνω από τον άξονα του ΑΣΠΗΕ ήταν σε ευθεία πτήση (ανεμοπορεία) και σε μεγάλο ύψος (200 μ.) και προσιδιάζε περισσότερο στη συμπεριφορά του είδους στη συγκεκριμένη περιοχή, οι δε υπόλοιπες διελεύσεις του είδους πάνω από την ΠΕΠ ήταν σε ευθεία γραμμή, ενώ η επιλογή της προσέγγισης του μοντέλου “είδη που κάνουν χρήση του εναέριου χώρου του ΑΣΠΗΕ”, που πρότεινε ο Φορέας Διαχείρισης του Δάσους Δαδιάς - Λευκίμης - Σουφλίου, είναι κατάλληλη για αρπακτικά (π.χ. φιδαιτό) που χρησιμοποιούν τον εναέριο χώρο για περισσότερο χρόνο (π.χ. κυνηγούν πάνω από τον ΑΣΠΗΕ με ενεργητική πτήση ή γυροπέταγμα) και, τέλος, ιστ) η αραιή κατανομή ΑΣΠΗΕ σε ευρύτερη περιοχή, όπως προτείνει ο Φορέας Διαχείρισης του Δάσους Δαδιάς, αυξάνει τα επίπεδα των επιπτώσεων και είναι δυσμενέστερη για το περιβάλλον, λόγω των περισσότερων επεμβάσεων σε δασικές και εν γένει προστατευόμενες εκτάσεις που απαιτούνται για την κατασκευή των έργων πρόσβασης και διασύνδεσης, ενώ η “ομαδοποιημένη” κατανομή περισσότερων Α/Π σε μία περιοχή απαιτεί μικρότερης έκτασης συνοδά έργα και είναι, ως εκ τούτου, προτιμότερη. Ακολούθως, θετική γνώμη υπό όρους (οι οποίοι περιελήφθησαν τελικώς στην ΑΕΠΟ) εξέφερε η Διεύθυνση Προστασίας Βιοποικιλότητας, Εδάφους και Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (έγγραφο 12566/358/10.3.2016), η οποία έλαβε υπόψη: i. τα πορίσματα της επικαιροποιημένης Ε.Ο.Α. και τις καταγραφές πεδίου των ετών 2011-2012 και 2014 [ενν. του γειτονικού Α/Π στη θέση Μαγούλα - Καζάκου - βλ. έκθεση απόψεων 3293/2017 της Αποκ. Διοίκησης Μακεδονίας - Θράκης προς το Δικαστήριο], που καλύπτουν συνολικά και εκτεταμένα και τις 4 εποχές του χρόνου, στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι στην περιοχή υλοποίησης του έργου καταγράφεται η παρουσία ειδών χαρακτηρισμού των ΖΕΠ (μαυρόγυπα, φιδαιτού, βασιλαετού και γερακαετού), χωρίς να εντοπίζονται φωλιές τους στην περιοχή έρευνας πεδίου, ii. το ενδεχόμενο πρόκλησης χαμηλής έως μέτριας σημαντικότητας συνεργιστικών επιπτώσεων για το Μαυρόγυπα και το Φιδαιτό, που παρουσιάζουν, κατά τη διεθνή βιβλιογραφία, ευαισθησία σε επιπτώσεις από Α/Π, λόγω προσκρούσεων, iii. ότι η Μ.Π.Ε. και η Ε.Ο.Α. εκτίμησαν ότι το προτεινόμενο έργο δεν θα βλάψει την ακεραιότητα και τους στόχους διατήρησης της ΖΕΠ και τα προστατευτέα στοιχεία της ΣΠΠ, καθώς και iv. ότι προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα, προκειμένου να αντιμετωπισθούν και ελαχιστοποιηθούν οι όποιες ενδεχόμενες επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον, μεταξύ των οποίων και

Πρόγραμμα Παρακολούθησης Επιπτώσεων στην Ορνιθοπανίδα κατά τη φάση λειτουργίας του Α/Π. Τέλος, θετικά γνωμοδότησε και το Περιφερειακό Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΠΕΣΠΑ) της Α.Δ. Μακεδονίας – Θράκης (πρακτικό 1/21.3.2016), αφού συνεκτίμησε τις γνωμοδοτήσεις (θετικές και αρνητικές) των φορέων, καθώς και τη δήλωση του εκπροσώπου της εταιρείας Ε., που παρέστη κατά την συνεδρίαση και δήλωσε ότι η εταιρεία “δέχεται την τοποθέτηση ραντάρ για την παρακολούθηση της κίνησης των πουλιών”. Με την προσβαλλόμενη απόφαση 1491/25.4.2016 του Γ. Γ. Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας – Θράκης εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του επίδικου αιολικού σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, με δεκαετή ισχύ, και προβλέφθηκε ο περιβαλλοντικός όρος υπ’ αρ. 50, που ανάγεται στη φάση λειτουργίας του έργου, και επιβάλλει τα εξής: “Οι ανεμογεννήτριες να είναι εφοδιασμένες με αυτοματοποιημένο σύστημα παύσης της λειτουργίας τους και ενεργοποίησης μέσω αποτροπής προσέγγισης των πτηνών προς αυτές, με σκοπό την προστασία των αρπακτικών και την αποφυγή συγκρούσεων”. Στην ΑΕΠΟ περιελήφθη κεφάλαιο που τιτλοφορείται “Πρόσθετοι περιβαλλοντικοί όροι, μέτρα και περιορισμοί για δραστηριότητες εντός περιοχών του δικτύου Natura2000 – Πρόγραμμα παρακολούθησης και εκθέσεις – Αντισταθμιστικά μέτρα”, στο οποίο περιέχονται και οι εξής όροι: “77. Το σύνολο του δικτύου διασύνδεσης να είναι υπόγειο. 78. Απαγορεύεται η υλοποίηση των εργασιών κατασκευής σε ευαίσθητες για την ορνιθοπανίδα χρονικές περιόδους (καθ’ όλη την διάρκεια της περιόδου αναπαραγωγής και σε απόσταση μικρότερη των 300m από το χώρο φωλεοποίησης). Απαγορεύεται η χρήση εκρηκτικών κατά τις εργασίες κατασκευής. 79. Να τηρηθούν οι κάτωθι όροι, του υπ’ αριθ. 85963/18-12-2015 εγγράφου του Τμ. Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών του ΥΠΕΝ...: Θα πρέπει να εφαρμοστεί (από εξειδικευμένους επιστήμονες που θα ορίσει η εταιρεία) ολοκληρωμένο πρόγραμμα περιβαλλοντικής παρακολούθησης σε ακτίνα τουλάχιστον 2km περιμετρικά του Α/Π, η διάρκεια του οποίου θα είναι περίπου τέσσερα (4) έτη εκ των οποίων τα τρία (3) στη φάση λειτουργίας του έργου, κατ’ αντιστοιχία με τα αναφερόμενα για την «έρευνα πεδίου» του Παραρτήματος 3.2.1 του άρθρου 3 της ΥΑ 170225/2014 (ΦΕΚ 135/Β/27.01.2014). Το εν λόγω πρόγραμμα θα γνωστοποιηθεί στην Υπηρεσία μας και μεταξύ άλλων θα περιλαμβάνει την καταγραφή του πληθυσμού και των ειδών της ορνιθοπανίδας (συμπεριλαμβανομένων των νυκτόβιων ειδών), την κατανομή τους, τον εντοπισμό χώρων φωλεοποίησής τους, την πτητική τους συμπεριφορά και των ενδεχόμενων επιπτώσεων όχλησης/εκτόπισης τους, καθώς και την καταγραφή και έλεγχο θνησιμότητας λόγω πρόσκρουσης. Το πρόγραμμα θα περιλαμβάνει επίσης και την σύνταξη σχεδίου Προγράμματος Μόνιμης Παρακολούθησης για την ορνιθοπανίδα, με έμφαση στα είδη χαρακτηρισμού της περιοχής του έργου, καθώς και στα νυκτόβια είδη. Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια εφαρμογής του τετραετούς διάρκειας προγράμματος, και με βάση τα ευρήματά του, απαιτηθούν οι όποιες κατασκευαστικές ή λειτουργικές τροποποιήσεις στο έργο, αυτές θα κοινοποιούνται άμεσα στην Υπηρεσία μας και θα υλοποιούνται λαμβάνοντας υπόψη τις τυχόν παρατηρήσεις μας. Επιπλέον, σε περιπτώσεις που εντοπιστούν τραυματισμένα άτομα πτηνών που

αδυνατούν να πετάξουν (λόγω πρόσκρουσης στις Α/Γ κ.λπ.), θα πρέπει να ειδοποιείται η αρμόδια Δασική Υπηρεσία, ώστε να ακολουθείται η αρμόζουσα διαδικασία συλλογής και περίθαλψής τους. Όλα τα δεδομένα που θα προκύπτουν από την υλοποίηση του ολοκληρωμένου προγράμματος περιβαλλοντικής παρακολούθησης, καθώς και του συστήματος μόνιμης παρακολούθησης, θα κοινοποιούνται (μαζί με την σχετική έκθεση επεξεργασίας τους) ετησίως στις αρμόδιες Δασικές Υπηρεσίες, καθώς και στην Υπηρεσία μας. Ο παρών όρος κρίνεται απαραίτητος για την διασφάλιση της αποτελεσματικότερης προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, ούτως ώστε σε περίπτωση που παρατηρηθούν μελλοντικά επιπτώσεις στην ορνιθοπανίδα που δεν είχαν προβλεφθεί από τη ΜΠΕ και την ΑΕΠΟ, να επιβληθούν πρόσθετοι περιβαλλοντικοί όροι ή να τροποποιηθούν οι αρχικοί, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 9 του άρθρου 2 του Ν. 4014/2011 (ΦΕΚ 209/Α/20.09.2011). Για την περαιτέρω διασφάλιση της διατήρησης και της ακεραιότητας της ΖΕΠ και της ΣΠΠ, ο φορέας του έργου να συνδράμει τις καθ' ύλην αρμόδιες Υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας - Θράκης ή/και της Περιφέρειας Αν. Μακεδονίας - Θράκης στην εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων που θα στοχεύουν στην αναβάθμιση - ενίσχυση της παραδοσιακής κτηνοτροφίας, στοιχείο απαραίτητο για την αναβάθμιση των χώρων τροφοληψίας της ορνιθοπανίδας στην περιοχή. Να αποφευχθεί, κατά την χρονική περίοδο αναπαραγωγής της ορνιθοπανίδας, η εκτέλεση εργασιών κατασκευής του έργου σε περιοχές που γειτνιάζουν με ευαίσθητες για την ορνιθοπανίδα εκτάσεις (απόσταση μικρότερη των 3000m από χώρο φωλεοποίησης). Οι σχετικοί χώροι εκτέλεσης εργασιών θα επιλεγούν σε συνεργασία με τις τοπικές Δασικές Υπηρεσίες. Να γίνεται τακτικός έλεγχος του χώρου του Α/Π (τρεις (3) φορές εβδομαδιαία ή και συχνότερα κατά περίπτωση) και απομάκρυνση των νεκρών ζώων (κυρίως κτηνοτροφικών) σε ενδεδειγμένους διάσπαρτους, τυχαίους και μη οργανωμένους χώρους τροφοληψίας της ορνιθοπανίδας. Η παραμονή και η παρουσία των νεκρών ζώων στον Α/Π θα μπορούσε να προσελκύσει τα πτωματοφάγα αρπακτικά πτηνά με κίνδυνο τον τραυματισμό ή τον θάνατό τους κατά την διαδικασία προσέγγισης στο νεκρό ζώο. ... 80. Κατά την υλοποίηση της παρακολούθησης να επιλεγούν σημεία θέας που να είναι σε κατάλληλες θέσεις έτσι ώστε να μην επηρεάζουν την συμπεριφορά των πτηνών που δραστηριοποιούνται στην περιοχή. 81. ... 82. Κατά τον σχεδιασμό της φυτοτεχνικής αποκατάστασης (βλ. παράγραφο 3.25 της παρούσας) να ληφθούν υπόψη παράμετροι που σχετίζονται με τη διαχείριση των ενδιαιτημάτων και την συμβολή της βλάστησης στη δημιουργία συνθηκών προσέλκυσης ή απώθησης των σημαντικών ειδών της ορνιθοπανίδας (π.χ. δημιουργία ανοδικών ρευμάτων, θέσεις φωλεασμού ή κουρνιάσματος, προσέλκυση θηραμάτων κλπ), ώστε να συμβάλει (στ)η(ν) αποκατάσταση των διαταραχθέντων χώρων και στην πρόληψη των επιπτώσεων στην ορνιθοπανίδα. 83. Να υλοποιηθεί το μέτρο παύσης της περιστροφής των πτερυγίων των Α/Γ όταν οι ταχύτητες του ανέμου είναι μικρότερες από το όριο εκκίνησης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και όταν οι συνθήκες ορατότητας είναι δυσμενείς. 84. ... τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και η αναφορά για τις δράσεις στο πλαίσιο του τετραετούς προγράμματος παρακολούθησης

και του μόνιμου προγράμματος παρακολούθησης να υποβάλλονται στην Υπηρεσία μας με τη μορφή ετήσιας έκθεσης, στην αρχή κάθε έτους (το αργότερο μέχρι τις 31 Μαρτίου) και με περίοδο αναφοράς το προηγούμενο έτος. Οι εκθέσεις - αναφορές θα πρέπει να καλύπτουν και τις τέσσερις εποχές του χρόνου και θα αξιολογούνται ως προς την επιτυχία των μέτρων προστασίας της ορνιθοπανίδας, την απαίτηση λήψης τυχόν πρόσθετων μέτρων αντιμετώπισης αρνητικών επιπτώσεων, που δεν είχαν αρχικά προβλεφθεί κλπ. Οι εκθέσεις να υποβάλλονται και προς το Τμήμα Βιοποικιλότητας & Προστατευόμενων (Περιοχών) του ΥΠΕΝ. 85. Να αποφεύγονται η χρήση χημικών μεθόδων (εντομοκτόνα, παρασιοκτόνα) για την παρεδάφια βλάστηση (ποώδη και αγροστώδη φυτά) ανάμεσα και κάτω από τα πάνελ". Στο επόμενο κεφάλαιο της Α.Ε.Π.Ο., που τιτλοφορείται "Σχέδιο περιβαλλοντικής Διαχείρισης και εκθέσεις", περιλαμβάνονται οι εξής όροι: "86. Να εφαρμόζεται το σχέδιο περιβαλλοντικής διαχείρισης τόσο στη φάση κατασκευής όσο και στη φάση λειτουργίας όπως προτείνεται στο Κεφ. 11 της Μ.Π.Ε. που συνοδεύει την παρούσα. 87. ...".

13. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι δεν εξετάσθηκαν πρόσφορες εναλλακτικές λύσεις για τη χωροθέτηση του επίδικου έργου, κατά παράβαση του άρθρου 11 παρ. 3 β) και του Παραρτήματος II ["Ελάχιστα περιεχόμενα φακέλου ΜΠΕ", υπό στοιχ. 3] του ν. 4014/2011, δοθέντος ότι οι εξετασθείσες στο Κεφ. 7 της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων [Μ.Π.Ε.] εναλλακτικές λύσεις δεν αξιολογήθηκαν με βάση το κριτήριο της επίπτωσης του έργου στα στοιχεία βιοποικιλότητας και ειδικότερα στην άγρια ορνιθοπανίδα. Όμως, όπως αναφέρεται στο κεφάλαιο 7 (σελ. 54 έως 65), η Μ.Π.Ε. εξήτασε εναλλακτικές λύσεις εγκατάστασης του Α/Π και, ειδικότερα, α) τη χωροθέτηση 4 ανεμογεννητριών στη γειτονική κορυφή «Εξοχή» (σελ. 60 της Μ.Π.Ε.), νοτιοανατολικά της θέσης «Προφήτης Ηλίας», λύση απορριφθείσα, αφενός, διότι βρίσκεται σε χαμηλότερο υψόμετρο από τη θέση «Προφήτης Ηλίας» και σε θέση χαμηλότερου αιολικού δυναμικού, με αποτέλεσμα το έργο να καθίσταται μη βιώσιμο, και, αφετέρου, διότι η πρόσβαση στην εν λόγω θέση απαιτεί τεχνικές επεμβάσεις πολύ μεγαλύτερης έκτασης, και β) τη χωροθέτηση 6 ανεμογεννητριών, συνολικής αποδιδόμενης ισχύος 13,8 MW, στη (ίδια) θέση «Προφήτης Ηλίας» του Δήμου Αλεξανδρούπολης, με υψόμετρο κυμαινόμενο μεταξύ 500 και 600 μέτρων, λύση ομοίως απορριφθείσα διότι i) το αρμόδιο Δασαρχείο και το Γ.Ε.ΕΘ.Α. γνωμοδότησαν αρνητικά για το συγκεκριμένο σχεδιασμό, ii) απαιτούνται περισσότερες τεχνικές επεμβάσεις στο περιβάλλον για την υλοποίηση του έργου και iii) βάσει των ενεργειακών μελετών που εκπονήθηκαν το αιολικό πάρκο θα είχε μικρότερη ενεργειακή απόδοση, της τάξης των 33,7 GWh/έτος. Επίσης, εξετάσθηκε η μη υλοποίηση του έργου (μηδενικό σενάριο), λύση απορριφθείσα, τόσο λόγω των κινδύνων που διατρέχουν τα πουλιά από την κλιματική αλλαγή, οι συνέπειες της οποίας περιορίζονται με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανεμογεννήτριες, όσο και λόγω των πολύπλευρων θετικών επιδράσεων που εκτιμήθηκε ότι θα προκύψουν από την πραγματοποίηση του συγκεκριμένου έργου σε τοπικό και εθνικό

επίπεδο (αύξηση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, δημιουργία νέων τοπικών θέσεων εργασίας, μείωση εκπομπών αερίων ρύπων στην ατμόσφαιρα – CO₂ κατά 29.573 t. και SO₂ κατά 539 t. -, ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης, απεξάρτηση από εισαγόμενα καύσιμα, αναβάθμιση του περιβάλλοντος). Προκύπτει, επομένως, ότι έχουν εξετασθεί η μηδενική και εναλλακτικές λύσεις, με συνεκτίμηση και περιβαλλοντικών παραμέτρων, όπως της έκτασης των τεχνικών επεμβάσεων που θα απαιτηθούν, και ότι η επιλεγείσα θέση παρουσιάζει, μεταξύ άλλων, το πλεονέκτημα της ελαχιστοποίησης των παρεμβάσεων στο ανάγλυφο της περιοχής και των επεμβάσεων για συνοδά έργα διασύνδεσης και οδοποιίας (σελ. 56, 63 της Μ.Π.Ε.) · περαιτέρω, όπως γίνεται δεκτό στο κεφάλαιο της Μ.Π.Ε. περί εξέτασης εναλλακτικών λύσεων (σελ. 57-58) και θα εκτεθεί και στις επόμενες σκέψεις, η λειτουργία του Α/Π δεν αναμένεται να προκαλέσει αρνητικές επιπτώσεις στην άγρια ορνιθοπανίδα, επομένως, αβασίμως προβάλλονται αιτιάσεις σχετικώς με τη μη συνεκτίμηση του παράγοντα αυτού κατά τη διερεύνηση της ύπαρξης άλλων θέσεων εγκατάστασης του σταθμού. Κατόπιν αυτών, ο σχετικός λόγος είναι απορριπτέος.

14. Επειδή, προβάλλεται ότι η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) και η Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (Ε.Ο.Α.) του επίδικου έργου είναι ελλιπείς, διότι α/ δεν αναφέρουν την πραγματική κατάσταση της ορνιθοπανίδας στην περιοχή του έργου, τους κινδύνους που την απειλούν και τα ιδιαίτερα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά της ΣΠΠ και των τριών γειτονικών ΖΕΠ, β/ αναφέρουν ανακριβώς (σελ. 92 της Ε.Ο.Α.) ότι, με βάση τα δεδομένα της δορυφορικής τηλεμετρίας της πρότασης του WWF, η περιοχή του έργου δεν εντοπίζεται σε περιοχή αποκλεισμού της πρότασης του αιτούντος, ενώ, βάσει της σύνθεσης των δεδομένων της δορυφορικής τηλεμετρίας και της ραδιοτηλεμετρίας, η περιοχή ανήκει σε ζώνη υψηλής συχνότητας της παρουσίας του μαυρόγυπα και, κατά συνέπεια, εντάσσεται σε Ζώνη Αποκλεισμού, γ/ αποσιωπούν το κρίσιμο συμπέρασμα των μελετών του αιτούντος Ιδρύματος ότι τα περιστατικά συγκρούσεων αρπακτικών σε Α/Γ στη Θράκη οδηγούν στην αύξηση της θνησιμότητας απειλούμενων ειδών που διατηρούν μικρούς, αλλά σημαντικούς πληθυσμούς στην περιοχή (σελ. 146 της Ε.Ο.Α.), και δ/ η αποσπασματική έρευνα των σωρευτικών επιπτώσεων, σε ακτίνα 2 χλμ., συνιστά παράβαση του άρθρου 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι πληρώθηκε η υποχρέωση δέουσας εκτίμησης των επιπτώσεων του έργου στο περιβάλλον.

15. Επειδή, στη σελ. 78 επ. της Μ.Π.Ε. περιγράφονται τα οικοσυστήματα της περιοχής, η πανίδα και οι “οικολογικά σημαντικές περιοχές στην Π.Ε. Έβρου” και γίνεται εκτενής περιγραφή των Ζ.Ε.Π. και Ε.Ζ.Δ. “πλησίον του έργου” και των χαρακτηριστικών τους (από πλευράς εδάφους, χλωρίδας, τύπου οικοτόπων, οικολογικής αξίας, ειδών χαρακτηρισμού - σ. 81 επ.), καθώς και του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς, των Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά και των βιοτόπων Corine. Επίσης, στις σελ. 106 - 113 της Μ.Π.Ε. αναφέρονται οι επιπτώσεις της κατασκευής και λειτουργίας του έργου στην πανίδα της περιοχής και στις σελ. 109 επ. αναλύονται οι

κίνδυνοι και οι επιπτώσεις των Α/Γ στον πληθυσμό και τις συνήθειες των πτηνών στην ευρύτερη περιοχή και ειδικότερα των μεγάλων αρπακτικών (σ. 110), ενώ, όπως θα εκτεθεί κατωτέρω (σκ. 20), και η Ε.Ο.Α. αναφέρεται στις προστατευόμενες περιοχές και τα είδη της περιοχής. Αβασίμως, ως εκ τούτου, προβάλλεται ο αναφερθείς στην προηγούμενη σκέψη, υπό στοιχείο α/, λόγος. Περαιτέρω, απορριπτός είναι και ο λόγος υπό στοιχείο β/, περί απόκρυψης του ότι το έργο εμπίπτει στην περιοχή σε ζώνη υψηλής συχνότητας της παρουσίας του μαυρόγυπα και σε Ζώνη Αποκλεισμού, διότι η Μ.Π.Ε. δέχεται ότι επιλέγονται θέσεις εγκατάστασης Α/Γ εντός της προτεινόμενης από το WWF ζώνης αποκλεισμού (σελ. 63) και στην Ε.Ο.Α. αναφέρεται ότι “το έργο εντοπίζεται στα όρια εντός (το μισό πολύγωνο) της προτεινόμενης περιοχής αποκλεισμού και συγκεκριμένα στη ζώνη υψηλής συχνότητας παρουσίας του Μαυρόγυπα (με βάση την ανάλυση δεδομένων ραδιοτηλεμετρίας, WWF 2013, Vasilakis et al. 2008)” (σελ. 92). Επομένως, δεν διαπιστώνεται ανακρίβεια της ΜΠΕ ή πλάνη της Διοίκησης κατά τούτο. Σημειωτέον δε ότι, όπως προαναφέρθηκε (σκ. 12), η Διοίκηση γνώριζε ότι το έργο χωροθετείται εντός της - προταθείσης από το αιτούν - Ζώνης Αποκλεισμού, για το λόγο δε αυτό, ζήτησε τη συμπλήρωση των Κεφαλαίων 7, 8 και 9 της Μ.Π.Ε. Στη συνέχεια, στην Ε.Ο.Α. αναφέρεται ότι, σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, ο χρυσαετός, ο μαυρόγυπας, ο φιδαιτός και το όρνιο αποτελούν είδη ευαίσθητα σε επιπτώσεις από χωροθετήσεις ΑΣΠΗΕ, κυρίως λόγω προσκρούσεων, αναφέρονται εκτενέστατα τα αποτελέσματα των ερευνών του WWF [αιτούντος] κατά τις περιόδους παρατήρησης 2008-2009 και 2009-2010 και το γεγονός ότι, στην ευρύτερη περιοχή, ανευρέθησαν 5 (4 όρνια και 1 γερακαετός) και 9 (1 μαυρόγυπας, 2 φιδαιτοί, 3 γερακίνες, 1 καλαμόκιρκος και 2 ξεφτέρια), αντιστοίχως, νεκρά πουλιά (σελ. 54-55) και γίνεται δεκτό (σελ. 145) ότι για “το όρνιο υπάρχουν στοιχεία και ενδείξεις από τη διεθνή βιβλιογραφία για περιστατικά επιπτώσεων (κυρίως προσκρούσεων) ... το αυτό ισχύει για το μαυρόγυπα”. Κατόπιν αυτών, η Ε.Ο.Α. δεν αποκρύπτει τους σχετικούς κινδύνους και αβασίμως προβάλλεται ο περί του αντιθέτου, υπό γ/, λόγος. Τέλος, όπως θα εκτεθεί και στις επόμενες σκέψεις (20-21), η Μ.Π.Ε. και η Ε.Ο.Α. έχουν επαρκώς εξετάσει τις σωρευτικές επιπτώσεις του έργου σε συνδυασμό με άλλα Α/Π σε απόσταση έως 10 χλμ., με αποτέλεσμα να είναι απορριπτός και ο υπό δ/ λόγος περί έρευνας των επιπτώσεων σε ακτίνα μόνον 2 χλμ.

16. Επειδή, κατόπιν παρατηρήσεων στην περιοχή και της εύρεσης νεκρών αρπακτικών λόγω πρόσκρουσης σε λειτουργούσες Α/Γ, το αιτούν είχε υποβάλει στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, από το έτος 2013, πρόταση τροποποίησης του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις Α.Π.Ε. και ορθής χωροθέτησης των ΑΣΠΗΕ στη Θράκη, με την πρόβλεψη 9 ζωνών αποκλεισμού, σε μία από τις οποίες εμπίπτει, ως προς τις 3 Α/Γ, και το επίδικο Α/Π, ενώ η 4η Α/Γ εμπίπτει στην προταθείσα από το WWF περιοχή αυξημένης προστασίας, χωρίς, ωστόσο, η πρόταση αυτή να έχει οδηγήσει σε τροποποίηση του ΕΧΠΣ/ΑΠΕ ή της οριοθέτησης της Περιοχής Αιολικής Προτεραιότητας (Π.Α.Π.) της Θράκης. Όπως αναφέρεται στη σελ. 53 της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ο.Α.) που υπεβλήθη για την περιβαλλοντική αδειοδότηση

του έργου, η εν λόγω αναθεωρημένη πρόταση του αιτούντος “έχει περιλάβει στις προτεινόμενες περιοχές αποκλεισμού τις ζώνες υψηλής χρήσης του μαυρόγυπα, οι οποίες και καλύπτουν ένα αρκετά αξιόλογο τμήμα της ΠΑΠ 1”. Με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι το επίδικο Αιολικό Πάρκο (Α/Π) αποτελεί απειλή τόσο για τη διατήρηση προστατευόμενων ειδών (μαυρόγυπα, όρνιου, ασπροπάρη, χρυσαετού, φιδαιτού, βασιλαετού, γερακαετού κ.ο.κ.), λόγω του κινδύνου πρόσκρουσης αυτών στις Α/Γ, όσο και για την ακεραιότητα, τη συνοχή και τους στόχους διατήρησης του δικτύου των περιοχών Natura για την ορνιθοπανίδα της Θράκης, και ότι, επομένως, οι προσβαλλόμενες πράξεις έχουν εκδοθεί κατά παράβαση του προπαρατεθέντος (βλ. σκ. 8) άρθρου 10 παρ. 5 του ν. 4014/2011. Ως προς δε το αυτοματοποιημένο σύστημα ενεργοποίησης μέσω αποτροπής προσέγγισης των πτηνών προς τις ανεμογεννήτριες και παύσης της λειτουργίας τους, η εγκατάσταση του οποίου τίθεται ως περιβαλλοντικός όρος με την προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ, προβάλλεται ότι αυτό δεν αποτελεί επαρκές, ακριβές και εφικτό μέτρο περιβαλλοντικής προστασίας, όπως επιτάσσει το άρθρο 2 παρ. 7 περ. α - β του ν. 4014/2011, διότι α/ το σύστημα δεν έχει αξιολογηθεί ως προς την αποτελεσματικότητά του και ειδικότερα σε περιοχές με ιδιαίτερο τοπογραφικό ανάγλυφο, όπως αυτό της Θράκης, όπου ενδημούν μεγάλα αρπακτικά πουλιά, β/ αυτό επιβάλλεται, σύμφωνα με το άρθρο 5B παρ. 5 της ΚΥΑ Η.Π. 37338/1807/Ε.103/2010 (Β΄ 1495), το οποίο προστέθηκε με την ΚΥΑ ΗΠ 8353/276/Ε. 103/2012 (Β΄ 415 - ανωτέρω, σκ. 11), σε αιολικά πάρκα εντός ΖΕΠ που είναι μεταναστευτικά περάσματα - στενωποί, μόνον για περιστασιακή χρήση, επομένως, δεν προσιδιάζει στην επίμαχη περιοχή, όπου παρατηρούνται συχνές διελεύσεις αρπακτικών.

17. Επειδή, σύμφωνα με την κρινόμενη αίτηση, τους ισχυρισμούς των διαδίκων και τα στοιχεία που έχουν προσκομισθεί, το άνοιγμα φτερών των μεγάλων αρπακτικών φτάνει τα 2,5 μ. και μεταξύ των 4 ανεμογεννητριών (Α/Γ) του επίμαχου Α/Π υπάρχει ελεύθερος χώρος 180 μ. (απόσταση 300 μ. μεταξύ των πυλώνων των Α/Γ μείον 120 μ. που είναι το συνολικό μήκος των δύο περυγίων των γειτονικών Α/Γ). Σε ό,τι δε αφορά την απόσταση μεταξύ του επίμαχου Α/Π και του γειτονικού Α/Π (Μαγούλα - Καζάκου), αυτή ανέρχεται σε 380 μ. (500 - 120), ενώ, όπως προκύπτει από σχεδιάγραμμα που προσκομίζει η παρεμβαίνουσα, μεταξύ των Α/Γ των λοιπών γειτονικών Α/Π υπάρχουν διάκενα, πλάτους 1100, 1500, 900 και 700 μ. Στη σελ. 107 της Μ.Π.Ε. αναφέρεται ότι οι σύγχρονες Α/Γ είναι μεγαλύτερες και περιστρέφονται βραδύτερα, με αποτέλεσμα να μειώνονται οι πιθανότητες τραυματισμού των πουλιών από πρόσκρουση, ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ερευνών έχει αποδείξει ότι, σε γενικές γραμμές, τα πουλιά αντιλαμβάνονται την ύπαρξη των Α/Γ και αναπροσαρμόζουν την πορεία τους, ώστε να πετούν σε ασφαλή απόσταση ή στο μέσον του ελεύθερου χώρου μεταξύ αυτών, ότι έχουν αναφερθεί στις μελέτες ορισμένες περιπτώσεις ανεύρεσης σημαντικού αριθμού νεκρών πουλιών (π.χ. 10 σε μία ημέρα), αλλά τούτο προκλήθηκε σε συνδυασμό συνθηκών ακατάλληλου φωτισμού και κακοκαιρίας, και ότι οι θάνατοι πουλιών λόγω Α/Γ είναι ελάχιστοι, συγκρινόμενοι με αυτούς που οφείλονται σε

κυνηγούς, προσκρούσεις σε οχήματα ή ηλεκτροφόρα καλώδια. Στη σελ. 108 της Μ.Π.Ε. αναφέρεται ότι, “από την άλλη πλευρά, πάνω από το 1/3 των πουλιών απειλούνται με εξαφάνιση από την αλλαγή κλίματος”. Στην Ε.Ο.Α. - που συνοδεύει τη Μ.Π.Ε., σύμφωνα με τις προβλέψεις του προμνησθέντος άρθρου δεκάτου τρίτου του ν. 4296/2014 - γίνεται αναλυτική παρουσίαση της θνησιμότητας των ειδών ορνιθοπανίδας που απαντώνται στην περιοχή, λόγω πρόσκρουσης, και της σχετικής βιβλιογραφίας (σελ. 36 επ. της Ε.Ο.Α.) και γίνεται δεκτό ότι “τα μεγάλα πουλιά, με περιορισμένη ικανότητα ελιγμών και μεγάλο φορτίο φτερούγων (όπως ... πτωματοφάγα), διατρέχουν γενικά μεγαλύτερο κίνδυνο πρόσκρουσης με Α/Γ ... Ειδικά για τους γύπες, υπάρχουν ενδείξεις ότι η ευαισθησία τους σε προσκρούσεις σχετίζεται με τις προσαρμογές όρασής τους (για την τροφοληψία, οπτικό πεδίο προς το έδαφος και όχι προς την κατεύθυνση πτήσης, μικρό μετωπικό διοπτρικό πεδίο όρασης)”. Επίσης, προκειμένου να εξετασθούν οι συνέπειες του έργου στους στόχους διατήρησης του δικτύου των περιοχών Natura, η Ε.Ο.Α. αναφέρει τα είδη χαρακτηρισμού των περιοχών ειδικής προστασίας (ΖΕΠ κ.λπ.), το καθεστώς παρουσίας των ειδών και το βαθμό διατήρησης των οικοτόπων (βλ. και κατωτέρω, σκ. 20). Στη συνέχεια (σελ. 60 επ. της Ε.Ο.Α.), παρουσιάζονται οι νέες τεχνολογίες παρακολούθησης και αντιμετώπισης / αποτροπής πρόσκρουσης (ιδίως σύστημα Merlin Avian Radar / σύστημα DTBird), οι οποίες “έχουν εγκατασταθεί και δοκιμασθεί ήδη, σε Α/Π μεγάλου μεγέθους και ιδιαίτερα δύσκολων συνθηκών, όπως στη νήσο Smøla όπου βρίσκεται το μεγαλύτερο Α/Π της Νορβηγίας (68 Α/Γ)”. Λόγω των ανωτέρω επιστημονικών παραδοχών της Ε.Ο.Α., αλλά και των σχετικών παρατηρήσεων περί κινδύνων πρόσκρουσης, που διατυπώθηκαν κατά τη διαδικασία διαβούλευσης από το Φορέα Διαχείρισης του Δάσους της Δαδιάς και το αιτούν, η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ επιβάλλει: α/ την εγκατάσταση αυτοματοποιημένου συστήματος ενεργοποίησης μέσων (π.χ. ηχητικών) αποτροπής της προσέγγισης των πτηνών προς τις Α/Γ και, επί αποτυχίας των μέσων αυτών να λειτουργήσουν αποτρεπτικά, συστήματος παύσης της λειτουργίας των Α/Γ, με σκοπό την αποφυγή προσκρούσεων (π.ο. 50), β/ την παύση περιστροφής των Α/Γ όταν οι συνθήκες ορατότητας είναι δυσμενείς (π.χ. ομίχλη, πυκνή βροχή - π.ο. 83), γ/ τη διενέργεια τακτικών ελέγχων του χώρου του Α/Π και τον καθαρισμό του, ώστε να απομακρύνονται νεκρά ζώα [που αποτελούν την τροφή των αρπακτικών] και να αποτρέπεται η προσέλκυση πτωματοφάγων αρπακτικών και, κατά συνέπεια, ο κίνδυνος πρόσκρουσης (π.ο. 79) και δ/ τον κατάλληλο σχεδιασμό της φυτοτεχνικής αποκατάστασης, κατά τρόπον ώστε να ληφθούν υπόψη παράμετροι πρόληψης των επιπτώσεων στην ορνιθοπανίδα, “που σχετίζονται με τη διαχείριση των ενδιαιτημάτων και την συμβολή της βλάστησης στη δημιουργία συνθηκών προσέλκυσης ή απώθησης των σημαντικών ειδών της ορνιθοπανίδας (π.χ. δημιουργία ανοδικών ρευμάτων, θέσεις φωλεασμού ή κουρνιάσματος, προσέλκυση θηραμάτων κλπ)” (π.ο. 82). Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη πράξη επιβάλλει ειδικά και συγκεκριμένα μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων του έργου (ΣτΕ 47/2018 7μ., σκ. 35), τα οποία μπορούν, κατά κοινή πείρα, να αποτρέψουν τον κίνδυνο πρόσκρουσης των αρπακτικών στις Α/Γ και θανάτωσης ή σοβαρού τραυματισμού τους, που έχουν

παρατηρηθεί σε άλλα Α/Π της ευρύτερης περιοχής, τα οποία δεν ήταν εφοδιασμένα με το σύστημα ειδοποίησης των πτηνών προς αποφυγή συγκρούσεων και παύσης περιστροφής των Α/Γ. Κατόπιν τούτου, αβασίμως προβάλλεται, ως πλημμέλεια της ΑΕΠΟ, ότι το αδειοδοτηθέν Α/Π αποτελεί απειλή για τη διατήρηση προστατευόμενων ειδών και το δίκτυο των περιοχών Natura για την ορνιθοπανίδα της Θράκης, ενώ, κατά τα λοιπά, απαραδέκτως αμφισβητείται η ουσιαστική εκτίμηση της Διοίκησης ως προς την καταλληλότητα, επάρκεια, ακρίβεια ή δυνατότητα υλοποίησης των τεθέντων περιβαλλοντικών όρων και μέτρων. Περαιτέρω, το γεγονός ότι το σύστημα αυτό επιβάλλεται υποχρεωτικά, κατά τη νομοθεσία, σε αιολικά πάρκα εντός ΖΕΠ που φέρουν το χαρακτήρα μεταναστευτικού περάσματος ή στενωπού δεν το καθιστά ακατάλληλο ή απρόσφορο για το συγκεκριμένο Α/Π στη Θράκη και απαραδέκτως πλήσσει η σχετική τεχνική κρίση της Διοίκησης, η οποία στηρίζεται στα προαναφεθέντα κεφάλαια της Ε.Ο.Α. που αφορούν την τεχνολογία αποφυγής προσκρούσεων. Εξάλλου, πέραν του ότι το Δημόσιο υποστηρίζει ότι συστήματα αντιμετώπισης / αποτροπής πρόσκρουσης έχουν εγκατασταθεί με επιτυχία σε άλλες χώρες ή και στην Ελλάδα [σε Α/Π στην Αρκαδία, για την προστασία του χρυσαετού] και ότι η αποτελεσματικότητά τους δεν εξαρτάται από το μέγεθος του σμήνους ή τη γραμμικότητα της καταγραφόμενης κίνησης (βλ. σελ. 25 του υπομνήματος του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας), μεταξύ των στοιχείων που έχει προσκομίσει το αιτούν, περιλαμβάνονται και έγγραφα που αναφέρουν μεν ότι η ορθή χωροθέτηση των Α/Π είναι απαραίτητη, σε άλλα σημεία τους, όμως, παρέχουν έρεισμα υπέρ της μη, κατ' αρχήν, ακαταλληλότητας της προπεριγραφείσης τεχνολογίας αποτροπής προσκρούσεων των μεγάλων αρπακτικών στις Α/Γ, όπως : α/ το έντυπο "Επίδειξη καλών πρακτικών με στόχο τον περιορισμό των επιπτώσεων των Αιολικών Πάρκων στη βιοποικιλότητα", του προγράμματος "Life - Windfarms and Wildlife", στα συμπεράσματα II του οποίου αναφέρεται ότι "τα αυτοματοποιημένα έξυπνα συστήματα βιντεοπαρακολούθησης" (που αναφέρονται ως DT Bird, με 4 ή 8 κάμερες που σαρώνουν 360°) "σε συνδυασμό με συστηματικά προγράμματα ορνιθολογικής παρακολούθησης και αναζήτησης θυμάτων προσκρούσεων στο πεδίο, θεωρούνται ως η πλέον κατάλληλη πρακτική μέθοδος μετριασμού σε περιοχές όπως η Θράκη, που φιλοξενούν μεγάλωσυμα, ευρείας επικράτειας, αρπακτικά είδη πτηνών, που είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα σε πρόσκρουση, και β/ το έντυπο σχετικώς με ενημερωτική συνάντηση στη Θράκη του έργου "Life BIO/GR/000554", από 17.10.2016, που περιέχει τα ακόλουθα "ως τώρα συμπεράσματα του προγράμματος ... του συστήματος επίτευξης με χρήση καμερών υψηλής ευκρίνειας - DT Bird" : 1/ "ιδιαίτερα ακριβή (πρακτικά ανεφάρμοστη) μέθοδος σε περιπτώσεις περιοχών με ευαίσθητα είδη - μόνιμους κατοίκους (αραιές διελεύσεις ολόκληρο το χρόνο)", 2/ "το σύστημα οπτικής αναγνώρισης DT Bird σε συνδυασμό με προγράμματα ορνιθολογικής παρακολούθησης μπορεί να αποτελέσει αξιόπιστη - ρεαλιστική λύση για περιοχές όπως η Θράκη, με μεγάλωσυμα ευαίσθητα είδη, π.χ. αρπακτικά. Και θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η εγκατάστασή του σε ΑΙΟΠΑ εντός και σε γειτνίαση με ΖΕΠ". Υπό τα δεδομένα αυτά, όλοι οι λόγοι που παρετέθησαν στην προηγούμενη σκέψη είναι απορριπτέοι.

18. Επειδή, προβάλλεται ότι η Μ.Π.Ε. και η Ε.Ο.Α. χρησιμοποιούν εσφαλμένως το μοντέλο Band, αντί της επιστημονικά κατάλληλης μεθοδολογίας (SNH), για την εκτίμηση της θνησιμότητας των αρπακτικών πτηνών λόγω πρόσκρουσης στις ανεμογεννήτριες, και ότι θα έπρεπε η αναμενόμενη θνησιμότητα αυτών να υπολογισθεί με ποσοστό αποφυγής πρόσκρουσης 98%, αντί 99% που υπολογίζει η Ε.Ο.Α., όταν, μάλιστα, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα έτους 2016, η ετήσια θνησιμότητα του μαυρόγυπα εκτιμήθηκε σε ποσοστό 10,8% του συνολικού πληθυσμού. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί, διότι το μοντέλο Band (με ποσοστό αποφυγής πρόσκρουσης 99%) χρησιμοποιήθηκε από την Ε.Ο.Α. ενδεικτικώς, ενώ, και με την εκτιμώμενη κατά το αιτούν θνησιμότητα (με ποσοστό αποφυγής 98%), αυτή θα ήταν και πάλι αρκετά χαμηλή, με αποτέλεσμα να μην κλονίζονται τα αριθμητικά δεδομένα της Μ.Π.Ε. για την απώλεια ειδών ορνιθοπανίδας λόγω πρόσκρουσης σε Α/Γ. Τούτο δε ασχέτως της λυσιτέλειας του λόγου αυτού, μετά την επιβληθείσα από την ΑΕΠΟ υποχρέωση εγκατάστασης του συστήματος αποφυγής πρόσκρουσης, με το οποίο αποτρέπεται σε μεγάλο βαθμό ο κίνδυνος θνησιμότητας των πουλιών.

19. Επειδή, στη συνέχεια, προβάλλεται ότι η Μ.Π.Ε. και η Ε.Ο.Α. του επίδικου έργου είναι πλημμελείς, διότι δεν προβαίνουν στη δέουσα εκτίμηση των δυσμενέστων σωρευτικών επιπτώσεων από τη συγκέντρωση περισσότερων αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) στην αυτή περιοχή· κατά το αιτούν, η συγκέντρωση αυτή συνεπάγεται τη δημιουργία ενός φραγμού, μήκους 10 - 15 χλμ., που αποτελείται από 49 ήδη εγκατεστημένες ανεμογεννήτριες - ή 67, αν συνυπολογισθούν και οι ΑΣΠΗΕ που έχουν λάβει έγκριση περιβαλλοντικών όρων στην ίδια περιοχή -, με αποτέλεσμα να απειλείται η διατήρηση ειδών προστατευόμενων και απειλούμενων παγκοσμίως με εξαφάνιση, όπως του μαυρόγυπα, και να εμποδίζεται η μετακίνηση των ειδών, λόγω της μικρής απόστασης μεταξύ δύο Α/Γ των Α/Π (κατά μέγιστο 1,4 χλμ., όπως αναφέρει και ο Φορέας Διαχείρισης του Δάσους της Δαδιάς).

20. Επειδή, στο κεφάλαιο 4.4 της Μ.Π.Ε. «Συσχέτιση του Έργου με άλλα έργα» αναφέρεται ότι στην ευρύτερη περιοχή του έργου (Δήμος Αλεξανδρούπολης) βρίσκονται συνολικά 20 αιολικά πάρκα που διαθέτουν άδεια παραγωγής ή και άδεια λειτουργίας, με συνολική εγκαταστημένη ισχύ 401,65 MW (σελ. 30), και στο κεφάλαιο 9.13 «Συνεργιστικές και σωρευτικές δράσεις από άλλα έργα της περιοχής» αναφέρονται τα αιολικά πάρκα τα οποία ελήφθησαν υπόψη για την εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων και δεν υπολείπονται αυτών που αναφέρει και το αιτούν. Στη Μ.Π.Ε. επισημαίνεται ότι “από τη χωροθέτηση του συνόλου των αδειοδοτημένων και υφιστάμενων αιολικών πάρκων στην περιοχή μελέτης” (της περιοχής, δηλ., σε ακτίνα 10 χλμ. από το έργο) “ενδέχεται να προκύψουν συνεργιστικές επιπτώσεις, χαμηλής έως μέτριας σημαντικότητας, για κάποια είδη ορνιθοπανίδας, οι οποίες σχετίζονται με την παρουσία σημαντικών και ευαίσθητων σε επιπτώσεις ειδών σε μια ευρύτερη περιοχή (και σε ενδιαιτήματα), όπου λειτουργούν ή έχουν αδειοδοτηθεί αιολικά πάρκα” (σ. 124), όμως, γίνεται δεκτό ότι “λαμβάνοντας υπόψη τη φύση και το μικρό

μέγεθος του υπό μελέτη αιολικού πάρκου, η «συνεισφορά» του υπό μελέτη αιολικού πάρκου στις συνεργιστικές επιπτώσεις είναι περιορισμένη και δεν θα υπάρξει επιπρόσθετη επιβάρυνση της υφιστάμενης κατάστασης στην ευρύτερη περιοχή, εφόσον εφαρμοσθούν οι προτεινόμενοι όροι ελαχιστοποίησης επιπτώσεων”.

Περαιτέρω, στην Ε.Ο.Α. (σελ. 67 επ.) αναφέρεται ότι οι επιπτώσεις από την κατασκευή του μενονωμένου έργου, αλλά και οι συνολικές επιπτώσεις που θα προκύψουν από τη λειτουργία πολλών Α/Π στην περιοχή, ερευνήθηκαν σε δύο επίπεδα: α) Περιοχής Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π.) που εκτείνεται σε απόσταση 2km από τις Α/Γ του σχεδιαζόμενου ΑΣΠΗΕ, και β) Περιοχής Μελέτης, η οποία ορίζεται από την ένωση του πολυγώνου της ΣΠΠΕ GR005 – Νότιο Δασικό Σύμπλεγμα Νομού Έβρου και της έκτασης σε ακτίνα 10km από την περιοχή χωροθέτησης. Στην Ενότητα 5.3.1 της Ε.Ο.Α. γίνεται εκτίμηση της θνησιμότητας ειδών ορνιθοπανίδας. λόγω πρόσκρουσης στις Α/Γ, η εκτίμηση δε αυτή γίνεται με βάση “τα χαρακτηριστικά των καταγεγραμμένων πτήσεων (συχνότητα παρατήρησης, ζώνη πτήσης, ύψος πτήσης αλλά και χρόνος παρουσίας, ύπαρξη φωλιάς σε εγγύτητα κλπ.) των σημαντικών ειδών, ... και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του έργου (διάταξη Α/Γ, προσανατολισμός, έκταση δικτύου μεταφοράς ενέργειας κλπ.)” και “εστιάζ[ει] στο ύψος πτήσης στις καταγραφές των πτηνών πλησίον των σχεδιαζόμενων αιολικών πάρκων και ειδικά στη ζώνη Α και ζώνη άμεσης επίδρασης” (ήτοι σε απόσταση 250 μ. ένθεν και ένθεν από τη θέση ανάπτυξης του έργου), καθώς αυτή η παράμετρος φαίνεται ότι επηρεάζει σημαντικά την πιθανότητα πρόσκρουσης (Barrios & Rodriguez 2004)». Οι συνεργιστικές επιπτώσεις στην ορνιθοπανίδα της περιοχής από τη συγκέντρωση των ΑΣΠΗΕ εξετάζονται στην Ενότητα 5.3.4 της Ε.Ο.Α. (σελ. 106 επ.). Αναφέρονται τα 49 είδη που κατεγράφησαν και, ειδικότερα, τα είδη χαρακτηρισμού των ΖΕΠ – και ιδίως της ΖΕΠ GR 1110009 -, και το καθεστώς παρουσίας των ειδών, μεταξύ των οποίων του μαυρόγυπα και του όρνιου, που χαρακτηρίζεται ως “συγκέντρωση” και όχι ως “αναπαραγωγή” ή “διαχείμαση” (σελ. 110-112). Στη συνέχεια, η Ε.Ο.Α. αξιολογεί 9 είδη ως προς την ευαισθησία στις επιπτώσεις από Α/Π. Ως προς τις επιπτώσεις στο μαυρόγυπα, η αποικία του οποίου στην περιοχή της Δαδιάς αποτελείται από τουλάχιστον 90-100 άτομα, η Ε.Ο.Α. αναφέρει (σ. 119) ότι “ο βαθμός διατήρησης των χαρακτηριστικών του ενδιαιτήματος του είδους ... αναφέρεται ως καλός”, ότι “κατά τις καταγραφές πεδίου (άνοιξη 2015), παρατηρήθηκε αρκετά αξιόλογη συχνότητα διελεύσεων στην περιοχή έρευνας πεδίου (5 διελεύσεις συνολικά, το ~ 29% των ημερών καταγραφών)”, ότι ο μαυρόγυπας διερχόταν πάνω από την περιοχή και όχι με γυροπέταγμα, ούτε προς τροφοληψία ή κούρνιασμα, καθώς και ότι η ένταση της δραστηριότητάς του (~ 0,07 διελεύσεις ανά ώρα σε όλη την περιοχή έρευνας πεδίου) είναι χαμηλή. Κατόπιν διαφόρων υπολογισμών, η Ε.Ο.Α. δέχεται ότι “η τελική εκτίμηση για προσκρούσεις ανά έτος είναι 0.017 – 0.042 και ότι τα εκτιμώμενα επίπεδα θνησιμότητας είναι χαμηλότερα από τα μέσα επίπεδα που έχουν υπολογισθεί για άλλους ΑΣΠΗΕ στην ευρύτερη περιοχή (0,02 / ανεμογεννήτρια / έτος, Douteau et al. 2011)”. Το αυτό γίνεται για το Φιδαετό (σ. 126 επ.), που παρουσιάζει αξιόλογο αριθμό και συχνότητα διελεύσεων, το γερακαετό (σ. 129), με 5 διελεύσεις, δυτικότερα του ΑΣΠΗΕ, και το

όρνιο, με μόλις 2 διελεύσεις συνολικά, για το οποίο η Ε.Ο.Α. εκτιμά ότι παρέχει ενδείξεις υψηλής πιθανότητας επιπτώσεων λόγω πρόσκρουσης, αλλά δυνητική ευαισθησία στην ενόχληση / εκτόπιση και στη δημιουργία φραγμών ανάσχεσης. Δεδομένου ότι σε απόσταση 2 χλμ. από τον επίμαχο ΑΣΠΗΕ (δηλ. στην Π.Ε.Π.) εντοπίζονται ο ΑΣΠΗΕ Μαγούλα - Καζάκου και σε λίγο μεγαλύτερη ακτίνα ένας υφιστάμενος και ένας αδειοδοτημένος ΑΣΠΗΕ (σ. 136), η Ε.Ο.Α. εκτιμά ότι ενδέχεται να προκύψουν χαμηλής σημαντικότητας επιπτώσεις ως προς τον κίνδυνο πρόσκρουσης στις ανεμογεννήτριες, ειδικά για το Μαυρόγυπα και το Όρνιο, και αμελητέες επιπτώσεις κατά τα λοιπά (όχληση - φραγμοί ανάσχεσης - απώλεια ενδιαιτημάτων), αφού δεν παρατηρήθηκαν συστηματικές / εκτενείς διελεύσεις “σε τέτοιο βαθμό που να εκτιμάται ότι μία ενδεχόμενη επίπτωση φραγμών θα είχε αξιόλογη επίπτωση στην αρμοστικότητα των ατόμων” [Ενότητες 6.3.1, 6.3.2 και 6.3.3]. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η Ε.Ο.Α. δεν περιορίζεται στην έρευνα των επιπτώσεων στην περιοχή έρευνας πεδίου (Π.Ε.Π.), αλλά εξετάζει τις επιπτώσεις και στο επίπεδο της ευρύτερης Περιοχής Μελέτης [Ενότητα 6.3.5 της Ε.Ο.Α., σ. 143], αναφέροντας τα εξής : “εξετάζονται οι συνεργιστικές / σωρευτικές επιπτώσεις του συνόλου των έργων στην περιοχή μελέτης με έμφαση στα είδη χαρακτηρισμού της ΖΕΠ GR1110009 και την ΣΠΠΕ ενδιαφέροντος, καθώς και στους πληθυσμούς των σημαντικών ειδών που αναλύθηκαν παραπάνω (και έχουν τακτική παρουσία στην περιοχή έρευνας πεδίου του υπό μελέτη ΑΣΠΗΕ). Θεωρούμε ότι οι ενδεχόμενες συνεργιστικές / σωρευτικές επιπτώσεις μπορούν να προέρχονται από τον σχεδιαζόμενο ΑΣΠΗΕ που εξετάζεται στην παρούσα μελέτη, καθώς [και] από άλλους ΑΣΠΗΕ στην περιοχή μελέτης (όρια ΖΕΠ ή ακτίνα 10km) με άδεια λειτουργίας ή εγκατάστασης ή ΑΕΠΟ (βλ. και ενότητα 5.3.4). Ο υπό μελέτη ΑΣΠΗΕ χωροθετείται στο βόρειο τμήμα της περιοχής μελέτης. Η πυκνότητα υφιστάμενων και αδειοδοτημένων ΑΣΠΗΕ στην εν λόγω ΣΠΠΕ είναι χαμηλή. Πέραν του ΑΣΠΗΕ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ, εντοπίζονται ακόμα δύο ΑΣΠΗΕ με ΑΕΠΟ στο βόρειο τμήμα της ΣΠΠΕ (σε απόσταση 3.5 και 8.5 km από ΑΣΠΗΕ Προφήτη Ηλία) και ένας με άδεια εγκατάστασης (σε απόσταση 7.5 km στα δυτικά). 3 ΑΣΠΗΕ με άδεια λειτουργίας (σε εγγύτητα μεταξύ τους και σε συνέχεια προς τα βόρεια του ΑΣΠΗΕ Προφήτη Ηλία, μέχρι απόσταση 8km) εντοπίζονται επίσης στο βόρειο τμήμα της ΣΠΠΕ, ενώ 4 ακόμα ΑΣΠΗΕ με άδεια λειτουργίας εντοπίζονται σε αραιή διάταξη (μεταξύ τους) στο κεντρικό, ανατολικό και δυτικό τμήμα της ΣΠΠΕ. Παρακάτω, παρουσιάζεται μια εκτίμηση / αξιολόγηση ενδεχόμενων συνεργιστικών / σωρευτικών επιπτώσεων στους πληθυσμούς των σημαντικών ειδών για το σύνολο των σχεδιαζόμενων (με ΑΕΠΟ ή άδεια εγκατάστασης) & υφιστάμενων ΑΣΠΗΕ της περιοχής μελέτης, με βάση τις καταγραφές πεδίου, την υφιστάμενη πληροφορία για το καθεστώς παρουσίας και την κατανομή των ειδών, αλλά και την υφιστάμενη γνώση για την οικολογία και τα ενδιαιτήματά τους. ... για το Χρυσασετό, ο οποίος παρουσιάζει ευαισθησία σε επιπτώσεις (κυρίως προσκρούσεων, EC 2011), ενώ στην περιοχή της Θράκης εντοπίζεται σημαντικό τμήμα του εθνικού πληθυσμού. Από τις 5-6 επικράτειες που φαίνεται να εντοπίζονται εντός ή στις παρυφές της περιοχής μελέτης (WWF 2013, βλ.

και Χάρτη Παραρτήματος 2), οι 2 (στο ΒΔ και Ν τμήμα της περιοχής μελέτης) εντοπίζονται σε σχετικά μεγάλη εγγύτητα με αδειοδοτημένους ΑΣΠΗΕ, οπότε ενδέχεται να προκύψουν χαμηλής/μέτριας σημαντικότητας σωρευτικές επιπτώσεις από το σύνολο των έργων [ενώ η συνεισφορά του ΑΣΠΗΕ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ, στον οποίο το είδος δεν παρατηρήθηκε την άνοιξη του 2015, είναι περιορισμένη (να σημειωθεί ότι το είδος παρατηρ[είτο] στο γειτονικό ΑΣΠΗΕ Μαγούλα κατά το παρελθόν - αλλά δεν παρατηρήθηκε ούτε εκεί κατά την άνοιξη του 2015)]. ... Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία (EC 2011), 3 είδη χαρακτηρισμού της ΖΕΠ GR1110009, ο Μαυρόγυπας, ο Φιδαετός και το Όρνιο, παρουσιάζουν γενικά ευαισθησία σε επιπτώσεις από χωροθετήσεις ΑΣΠΗΕ και/ή οικολογική ευαισθησία και σπανιότητα. Έτσι, σε ό,τι αφορά το Όρνιο, υπάρχουν στοιχεία και ενδείξεις από τη διεθνή βιβλιογραφία για περιστατικά επιπτώσεων (κυρίως προσκρούσεων), ενώ ο πληθυσμός της Θράκης και της ΖΕΠ GR1110009 / ΣΠΠΕ GR005 είναι σημαντικός (το είδος αναφέρεται και ως Κρισίμως κινδυνεύον για την ηπειρωτική Ελλάδα στο Κόκκινο βιβλίο). Το ίδιο ισχύει και για το Μαυρόγυπα (ευαισθησία σε επιπτώσεις), με τον τελευταίο αναπαραγόμενο πληθυσμό της Βαλκανικής χερσονήσου στην περιοχή της Δαδιάς. Το Όρνιο διατηρεί αποικία εντός της ΖΕΠ/ΣΠΠΕ, ενώ στην ευρύτερη περιοχή της αποικίας στην κοιλάδα της Κίρκης (βλ. και Χάρτη 2 Παραρτήματος, WWF 2013) δεν εντοπίζονται αδειοδοτημένοι ή υφιστάμενοι ΑΣΠΗΕ. Ο Μαυρόγυπας αναπαράγεται στην ευρύτερη περιοχή της Δαδιάς (δεν εντοπίζονται υφιστάμενοι ή αδειοδοτημένοι ΑΣΠΗΕ σε εκείνη την περιοχή), σε μεγάλη απόσταση από τους ΑΣΠΗΕ της περιοχής μελέτης. Παρ' όλα αυτά, και τα 2 είδη κάνουν μεγάλες μετακινήσεις στην ευρύτερη περιοχή για τροφοληψία και, όπως αποτυπώνεται και στο Χάρτη 2 του Παραρτήματος, η πλειονότητα των έργων (υφιστάμενα και περιβαλλοντικά αδειοδοτημένα) στην περιοχή μελέτης εντοπίζεται εντός της ζώνης υψηλής χρήσης στη Θράκη για τα 2 είδη (WWF 2013), γι' αυτό και εκτιμάται ότι ενδέχεται να προκύψουν μέτριας σημαντικότητας συνεργιστικές επιπτώσεις από το σύνολο των αδειοδοτημένων και υφιστάμενων ΑΣΠΗΕ στην περιοχή μελέτης. Ο υπό μελέτη ΑΣΠΗΕ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ εντοπίζεται μεν εντός της ζώνης υψηλής χρήσης (WWF 2013), αλλά και για τα 2 είδη η καταγεγραμμένη δραστηριότητα (άνοιξη 2015) ήταν σχετικά περιορισμένη, οπότε εκτιμάται ότι η συνεισφορά του εν λόγω ΑΣΠΗΕ στις σωρευτικές επιπτώσεις είναι συγκριτικά χαμηλή».

21. Επειδή, ενόψει του ανωτέρω περιεχομένου τους, η Μ.Π.Ε. και η Ε.Ο.Α. έχουν λάβει υπόψη κριτήρια της επιστήμης της ορνιθολογίας και έχουν επαρκώς εξετάσει τις επιπτώσεις του έργου, σε συνδυασμό με τα ήδη λειτουργούντα ή αδειοδοτηθέντα Α/Π, σε επίπεδο τόσο περιοχής έρευνας πεδίου, όσο και περιοχής μελέτης, ήτοι σε απόσταση 10 χλμ. από το επίμαχο αιολικό πάρκο, και έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, για ορισμένα είδη (μαυρόγυπα, όρνιο), “αναμένονται μέτριας σημαντικότητας συνεργιστικές επιπτώσεις από το σύνολο των αδειοδοτημένων και υφιστάμενων ΑΣΠΗΕ στην περιοχή μελέτης” (δηλ. στην ακτίνα των 10 χλμ.), αλλά ότι η συνεισφορά του μελετώμενου Α/Π στις σωρευτικές επιπτώσεις είναι “συγκριτικά

χαμηλή”. Νομίμως δε η Ε.Ο.Α. συνεκτιμά το γεγονός ότι, αν και σύμφωνα με το ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, στην περιοχή όπου ευρίσκεται το επίδικο Α/Π, επιτρέπεται η εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ συνολικής ισχύος 960 MW, έχει καλυφθεί λιγότερο από το ήμισυ της ως άνω δυναμικότητας, ενώ και το αιτούν ίδρυμα προβάλλει, με την κρινόμενη αίτηση, ότι λειτουργούν 14 ΑΣΠΗΕ με 205 εγκατεστημένες ανεμογεννήτριες, έναντι 480 τυπικών Α/Γ, που αποτελούν, κατά το ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, τη φέρουσα ικανότητα της εν λόγω περιοχής (βλ. και ΣτΕ 1358/2018). Εξάλλου, όπως σημείωσε ο φορέας του έργου, τόσο στη Μ.Π.Ε., όσο και στην αντίκρουση των αρνητικών παρατηρήσεων του Φ.Δ. του Δάσους Δαδιάς, η διασπορά αιολικών πάρκων εντός της Π.Α.Π. θα δημιουργούσε δυσμενέστερες επιπτώσεις στο περιβάλλον, λόγω των μεγαλύτερων επεμβάσεων που θα απαιτούντο για την πρόσβαση και διασύνδεση αυτών, ο παράγων δε αυτός είναι συνεκτιμητέος κατά τον οριακό έλεγχο της νομιμότητας της πλησσόμενης αδειοδότησης από τον ακυρωτικό δικαστή. Περαιτέρω, ειδικώς καθ’ όσον αφορά τη διατάραξη των πτηνών λόγω δημιουργίας φραγμού από τις Α/Γ, στις σελ. 111 επ. της Μ.Π.Ε. αναφέρεται ότι, βάσει πρόσφατης δημοσίευσης του οργανισμού Birdlife, η μετατόπιση κάποιων πληθυσμών, λόγω του εμποδίου των Α/Γ, αποτελεί αρνητική επίπτωση αναλόγως του αν υπάρχουν ή μη διαθέσιμοι βιότοποι, ότι στην προκειμένη περίπτωση υπάρχουν τέτοιοι διαθέσιμοι βιότοποι στην ευρύτερη περιοχή, ότι “στην περίπτωση μικρότερων αιολικών πάρκων, και ιδιαίτερα εκείνων που αφορούν γραμμικές διατάξεις ανεμογεννητριών (και όχι πυκνές συστάδες πολλαπλών σειρών), οι συνέπειες λόγω παρεμπόδισης της πορείας των πτηνών είναι αμελητέες, πράγμα που ισχύει για το (κρινόμενο) αιολικό πάρκο”, και ότι “η αραιή χωροθέτηση και ο προσανατολισμός των ανεμογεννητριών επιτρέπουν τη διέλευση ειδών, ακόμη και μεταξύ τους”. Εξάλλου, ως προς την αύξηση της ενεργειακής δαπάνης των αρπακτικών, που συνεπάγεται η δημιουργία φραγμών στην ελεύθερη κίνησή τους (λόγω της συστοιχίας Α/Γ), στο από 5.1.2016 έγγραφο της ομάδας μελετητών της Ε.Ο.Α., το οποίο εκδόθηκε εις απάντηση των παρατηρήσεων του Φορέα Διαχείρισης του Δάσους Δαδιάς, ελήφθη υπόψη από τη Διοίκηση και στηρίζει τη θετική γνωμοδότηση της Διεύθυνσης Προστασίας Βιοποικιλότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και την προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ, αναφέρονται τα ακόλουθα: i. ότι από τις παρατηρήσεις της ομάδας μελέτης σε υφιστάμενους ΑΣΠΗΕ και τη συμπεριφορά πτήσης των δύο πτωματοφάγων της περιοχής (Όρνιου, Μαυρόγυπα) εκτιμήθηκε ότι αυτά δεν επηρεάζονται από την παρουσία των Α/Γ, γεγονός που συντελεί στην αυξημένη ευαισθησία τους σε προσκρούσεις (οι οποίες, όπως έγινε προηγουμένως δεκτό, αποφεύγονται εν προκειμένω, με την τοποθέτηση του συστήματος ειδοποίησης των πτηνών και παύσης των Α/Γ), ενώ, αντιθέτως, η επίπτωση λόγω φραγμών δεν επηρεάζει άμεσα την επιβίωση του πτηνού και είναι αμελητέα για μεμονωμένους ΑΣΠΗΕ, ii. ότι υπάρχουν πολύ περιορισμένες αναφορές στη διεθνή βιβλιογραφία επί του θέματος αυτού και ότι, σε θαλάσσιους ΑΣΠΗΕ στη Σουηδία, παρατηρήθηκε μία πολύ μικρή αύξηση της καλυπτόμενης απόστασης λόγω αλλαγής πορείας των μεταναστευτικών ειδών, και iii. ότι το μέγεθος των επιπτώσεων στην ενεργειακή δαπάνη των αρπακτικών αναμένεται, στη συγκεκριμένη περίπτωση,

χαμηλό, λόγω, επιπλέον, των κενών μεταξύ των υφιστάμενων ΑΣΠΗΕ, οι οποίοι δεν τοποθετούνται, στο σύνολό τους, σε επάλληλες θέσεις. Ως εκ τούτου, οι λόγοι που αναφέρθηκαν προηγουμένως, περί μη δέουσας εκτίμησης των σωρευτικών επιπτώσεων, είναι απορριπτέοι στο σύνολό τους ως αβάσιμοι, αλλά και ως απαράδεκτοι, στο μέτρο που αμφισβητούν την ορθότητα της - στηριζόμενης στη Μ.Π.Ε. και την Ε.Ο.Α.- σχετικής τεχνικής κρίσης της Διοίκησης. Τέλος, η ενδεχόμενη ενεργειακή επιβάρυνση των πτηνών δεν αποδεικνύεται ότι εξομοιούται με “σημαντική διατάραξη” στα προστατευόμενα είδη, ώστε να αντίκειται στα άρθρα 4 παρ. 4 και 5 περ. δ΄ της οδηγίας 2009/147/ΕΚ ή 6 παρ. 2 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, σε κάθε δε περίπτωση, ο επίμαχος ΑΣΠΗΕ αποτελείται από 4 Α/Γ, με αποτέλεσμα την ελάχιστη συνεισφορά του στην όποια τέτοια επιβάρυνση.

22. Επειδή, με το δικόγραφο της αιτήσεως ακυρώσεως προβάλλεται ότι η περίοδος παρατήρησης και καταγραφής των προστατευόμενων ειδών ορνιθοπανίδας διήρκεσε μόλις 14 ημέρες, από το Μάρτιο έως τον Ιούνιο του 2015 (1 ημέρα το Μάρτιο, 2 τον Απρίλιο, 7 το Μάιο και 4 τον Ιούνιο), και ότι η ανεπάρκεια αυτή επηρεάζει την επιστημονική αρτιότητα και αξιοπιστία της μελέτης, αφ΄ ης στιγμής και η ίδια η Ε.Ο.Α. δέχεται ότι “σε μία μελέτη στην Ισπανία, τα περιστατικά προσκρούσεων των ορνίων ήταν περισσότερα κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου και του χειμώνα, που παρατηρείται απουσία θερμικών ανοδικών ρευμάτων στις πλαγιές πλησίον των Α/Γ”. Με το υπόμνημα το αιτούν επικαλείται το έγγραφο 14/5.1.2018 του Φ.Δ. του Δάσους της Δαδιάς, σύμφωνα με το οποίο, κατά το διάστημα από το Νοέμβριο 2016 έως το Νοέμβριο 2017, τοποθετήθηκαν 8 δορυφορικοί πομποί σε ταυτόριθμα άτομα μαυρόγυπα, με σκοπό την καταγραφή των κινήσεών τους, των διαδρόμων μετακίνησης και των περιοχών τροφοληψίας, σε ακτίνα 2 χλμ. από τη θέση του επίδικου έργου, ότι ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί στο 5% του πληθυσμού και ότι οι πομποί καταγράφουν τη θέση του πουλιού ανά 3΄. Τελικώς, σύμφωνα με το έγγραφο αυτό του Φ.Δ., αποτυπώθηκαν, λόγω τεχνικών προβλημάτων, οι κινήσεις 6 ατόμων μαυρόγυπα, που είχαν 2, 5, 12, 6, 1 και 6, αντιστοίχως, διελεύσεις (32, συνολικά, διελεύσεις των 6 ατόμων), κατά το προαναφερθέν διάστημα των 12 μηνών. Κατόπιν αυτού, το αιτούν ισχυρίζεται με το υπόμνημα ότι η Ε.Ο.Α. κατέγραψε μόλις 5 διελεύσεις μαυρόγυπα και 2 διελεύσεις όρνιου σε 14 ημέρες παρακολούθησης, ενώ, από τα στοιχεία του Φ.Δ. και τους τοποθετηθέντες πομπούς, φαίνεται ότι κατά τη χειμερινή περίοδο, από 11.11.2016 έως 25.5.2017 (σε 6,5 μήνες) και σε άτομα που αντιπροσωπεύουν μόλις το 5% του πληθυσμού του είδους, πραγματοποιήθηκαν 19 διελεύσεις 6 ατόμων μαυρόγυπα σε ακτίνα 2 χλμ. από τη θέση του επίμαχου Α/Π.

23. Επειδή, η παρατήρηση και καταγραφή της ορνιθοπανίδας από τους μελετητές πραγματοποιήθηκε την “περίοδο της εαρινής μετανάστευσης και αναπαραγωγής”, επί 69 ώρες (σελ. 95, 101 της Ε.Ο.Α.), αναφέρονται δε αναλυτικώς οι “μέθοδοι καταμέτρησης” (από σημεία θέας, με γραμμικές διατομές, με αναπαραγωγή των χωροκρατικών καλεσμάτων των νυκτόβιων πουλιών) και γίνεται “ανάλυση

καταγραφών πεδίου” (σ. 109 επ.). Ενόψει αυτών, η πραγματοποιηθείσα έρευνα πληρεί τις απαιτήσεις της ΥΑ 170225/20.1.2014 (Παράρτ 3.2.1. Β. 1.1.Β1 υπό (ΙV) – ανωτέρω, σκ. 11), που επιβάλλει, κατ’ αρχήν, την παρατήρηση των ειδών ορνιθοπανίδας κατά την περίοδο από Μάρτιο έως και Ιούνιο, με εργασίες πεδίου διάρκειας από 10 έως και 30 ημερών. Περαιτέρω, από τα προαναφερθέντα αποτελέσματα της παρακολούθησης των αρπακτικών από το Φ.Δ. του Δάσους Δαδιάς, που επικαλείται το αιτούν, προκύπτει ότι κάθε ένα από τα 6 αρπακτικά των οποίων κατεγράφη επιτυχώς η θέση είχε 1, 1, 3, 2, 0 και 1 διελεύσεις κατά τη χειμερινή περίοδο [Νοεμβρίου 2016 – Φεβρουαρίου 2017 ή ακόμη και Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2017], έναντι 1, 3, 7, 2, 1 και 1 διελεύσεων κατά την 4μηνη περίοδο παρακολούθησης Μαρτίου – Ιουνίου, με αποτέλεσμα να μην αποδεικνύεται ότι, τους μήνες αυτούς, υπήρξε συχνότερη παρουσία αρπακτικών στην Π.Ε.Π. της Ε.Ο.Α. και να μην συντρέχουν, επομένως, εξαιρετικές περιστάσεις που θα επέβαλαν την επέκταση του διαστήματος παρατήρησης από την ομάδα μελέτης. Επιπλέον, δεν απαιτείτο εκτενέστερη περίοδος παρατήρησης, και για το λόγο ότι η ομάδα μελέτης της Ε.Ο.Α. έλαβε υπόψη και τις “καταγραφές πεδίου για την ορνιθοπανίδα και στην περιοχή μόλις βόρεια του ΑΣΠΗΕ Προφήτης Ηλίας (υφιστάμενος ΑΣΠΗΕ Μαγούλα – Καζάκου ...) ... τα τελευταία 3 χρόνια (από τον 4/2012), στη διάρκεια των οποίων έχουν καλυφθεί ~ 255 ώρες καταγραφών σε 59 ημέρες πεδίου”, με αποτέλεσμα να υπάρχει “σφαιρική εικόνα για την ορνιθοπανίδα της περιοχής μελέτης και τα υποτμήματά της” (σελ. 101 της Ε.Ο.Α.). Το αυτό, άλλωστε, διαπιστώνει και η Διεύθυνση Προστασίας Βιοποικιλότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, αναφερόμενη στις καταγραφές πεδίου του γειτονικού Α/Π, “που καλύπτουν συνολικά και εκτεταμένα και τις 4 εποχές του χρόνου”.

24. Επειδή, προβάλλεται ότι, κατά παράβαση του άρθρου 8 της οδηγίας 2011/92 (L. 26/2012), του άρθρου 6 παρ. 8 του ν. 3422/2005 (Α’ 303) και του Παραρτήματος Α, στοιχ. 2.3, της ΚΥΑ 48963/5.10.2012 (Β’ 2703, το οποίο προβλέπει ότι στο προοίμιο της ΑΕΠΟ πρέπει να αναφέρονται οι γνωμοδοτήσεις φορέων και πολιτών), η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ δεν αναφέρει στο προοίμιο, ούτε συνεκτιμά κατά περιεχόμενο τις ενστάσεις του αιτούντος, που βασίζονται στην αναθεωρημένη πρότασή του για την ορθή χωροθέτηση αιολικών πάρκων στη Θράκη και σε επιστημονικά δεδομένα, καταγραφές και επιτόπια παρατήρηση. Μόνη, όμως, η παράλειψη της τυπικής μνείας των ενστάσεων του αιτούντος, στο προοίμιο της ΑΕΠΟ, δεν επάγεται ακυρότητα της τελευταίας, προεχόντως διότι, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 5 της αυτής ΚΥΑ 48963/5.10.2012, που επικαλείται το αιτούν, επιτρέπονται “αποκλίσεις από τη δομή και το περιεχόμενο του Παραρτήματος Α”. Άλλωστε, αβασίμως προβάλλεται ότι η Διοίκηση δεν συνεκτίμησε τις ενστάσεις του αιτούντος, διότι, αφενός, στη Μ.Π.Ε. η οποία ελήφθη υπόψη για την έκδοση της ΑΕΠΟ αναφέρονται τα αποτελέσματα των ερευνών του αιτούντος για την ορνιθοπανίδα στη Θράκη και η πρότασή του για την πρόβλεψη ζωνών αποκλεισμού Α.Π.Ε. και, αφετέρου, στο προοίμιο της ΑΕΠΟ (υπ’ αριθμ. 63) αναφέρεται αναλυτικώς η αιτιολογία της αρνητικής γνωμοδότησης του

Φορέα Διαχείρισης του Δάσους της Δαδιάς, η οποία συμπίπτει με τις θέσεις του αιτούντος.

25. Επειδή, η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ περιέχει όρο που επιβάλλει τη σύνταξη προγράμματος περιβαλλοντικής παρακολούθησης, που θα περιλαμβάνει την καταγραφή του πληθυσμού της ορνιθοπανίδας και “των ενδεχόμενων επιπτώσεων όχλησης / εκτόπισής τους, καθώς και την καταγραφή και έλεγχο θνησιμότητας λόγω πρόσκρουσης”. Ενόψει των όρων αυτών, προβάλλεται ότι, κατά παράβαση του άρθρου 5 περ. α΄ και δ΄ της οδηγίας 2009/147/EK, η ΑΕΠΟ ανέχεται την “εκ προθέσεως θανάτωση” ή, τουλάχιστον, την “ενόχληση” των προστατευτέων ειδών ορνιθοπανίδας, αν και αυτή έχει “σημαντικές συνέπειες σε σχέση με τους αντικειμενικούς στόχους της οδηγίας”. Τα ανωτέρω, κατά το αιτούν, καταδεικνύουν, επιπλέον, ότι η Μ.Π.Ε. και η Ε.Ο.Α. καταλείπουν εύλογες αμφιβολίες για τις επιπτώσεις στα προστατευόμενα στοιχεία βιοποικιλότητας και στους οικοτόπους τους και ότι η Διοίκηση εξέδωσε την προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ κατά παράβαση του άρθρου 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, ήτοι χωρίς να έχει πεισθεί για την έλλειψη αρνητικών συνεπειών από την λειτουργία του επίδικου έργου. Όμως, όπως έχει ήδη γίνει δεκτό, η Διοίκηση είχε σχηματίσει βεβαία κρίση για την απουσία σημαντικών επιπτώσεων από την λειτουργία του επίδικου έργου, ενώ το πρόγραμμα παρακολούθησης κατά τη φάση λειτουργίας του επίδικου ΑΣΠΗΕ προβλέπεται ως περιεχόμενο της ΑΕΠΟ (βλ. Παράρτημα Α στοιχείο 7.7. της ΚΥΑ 48963/5.10.2012, Β΄ 2703) και δεν αποτελεί απόδειξη ή ένδειξη αμφιβολιών της Ε.Ο.Α. ή της Διοίκησης για τις επιπτώσεις του Α/Π στο περιβάλλον και την ορνιθοπανίδα, αυτοτελώς ή σε συνδυασμό προς άλλα Α/Π. Κατόπιν αυτού, οι περί του αντιθέτου λόγοι είναι αβάσιμοι.

26. Επειδή, ενόψει των εκτεθέντων στις προηγούμενες σκέψεις, αβασίμως προβάλλεται ότι δεν αιτιολογείται η αδειοδότηση έργου χωροθετούμενου εντός περιοχής που αποτελεί “οικολογικό διάδρομο”, κατά την έννοια του άρθρου 10 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (: “Τα κράτη μέλη, ... για να καταστήσουν το δίκτυο Natura 2000 συνεκτικότερο οικολογικά, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προωθήσουν τη διαχείριση στοιχείων του τοπίου στα οποία αποδίδεται πρωταρχική σημασία για την άγρια πανίδα και χλωρίδα. Πρόκειται για εκείνα τα στοιχεία τα οποία, λόγω της γραμμικής και συνεχούς δομής τους ... ή του συνδετικού ρόλου τους ..., είναι απαραίτητα για τη μετανάστευση, τη γεωγραφική κατανομή και τη γενετική ανταλλαγή αγρίων ειδών”), και ότι, κατά παράβαση του άρθρου 4 παρ. 4 της οδηγίας 2009/147/EK, εγκρίνεται η κατασκευή έργου που συνεπάγεται ενοχλήσεις σε προστατευόμενα είδη ορνιθοπανίδας εντός Σ.Π.Π. (ΔΕΕ, απόφαση της 14.1.2016, επί της υπόθεσης C- 141/14, Επιτροπή κατά Βουλγαρίας), η οποία μάλιστα υπόκειται σε αυστηρότερο προστατευτικό καθεστώς από αυτό των Ζ.Ε.Π. (ΔΕΕ, απόφαση της 7.12.2000, επί της υπόθεσης C- 374/98, Επιτροπή κατά Γαλλικής Δημοκρατίας βλ. και ΣτΕ 1422/2013, σκ. 10).

27. Επειδή, τέλος, οι αυτοτελείς λόγοι που προβάλλονται με τα υπομνήματα του αιτούντος είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι.

28. Μειοψήφησε ο Προεδρεύων Σύμβουλος Ιω. Μαντζουράνης, ο οποίος διατύπωσε την εξής γνώμη: Η κρίση της Διοικήσεως περί του ότι η «συνεισφορά» του επίδικου ΑΣΠΗΕ στις σωρευτικές επιπτώσεις επί των ως άνω οικοσυστημάτων είναι συγκριτικά χαμηλή δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη, διότι δεν εκτιμάται αν η «συνεισφορά» αυτή, έστω και χαμηλή, άγει ή όχι σωρευτικώς με τις επιπτώσεις των άλλων λειτουργούντων ή αδειοδοτημένων στην αυτή περιοχή ΑΣΠΗΕ στον αποκλεισμό της προσθήκης ενός ακόμη τέτοιου σταθμού (βλ. και σχετική επισήμανση στην Σ.Ε. 1358/18, σκ. 18), εν όψει ιδίως της κατά τα ως άνω εκτεθέντα διάταξης των ως άνω σταθμών σε μήκος πολλών χιλιομέτρων, λαμβανομένων υπ' όψιν και α) ότι ο επίδικος σταθμός χωροθετείται σε Σ.Π.Π., απολαυούσης κατά νόμον μείζονος προστασίας (ΣΕ 807/14, 7μελούς), αλλά και πλησίον Ζ.Ε.Π. β) της ιδιαζούσης σημασίας του προστατευομένου είδους (μαυρόγυπα). Κατά τη γνώμη, συνεπώς, αυτή η αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή, κατά το βασίμως προβαλλόμενο σχετικό λόγο ακυρώσεως.